

Budišovský vítr

„Osmičkové“ roky jsou pro naši vlast jaksi příznačné.

Přečtěte si tedy oslavnou poému k výročím, která už dávno odvál budišovský vítr:

L. P. 1298 – název Budischow

1708 – název Budischau

1808 – přistavěna škola k hospodě (jak prozíravé od našich pradědů!)

1928 – zřízeno kino v Sokolovně

1988 – oslavy 450. výročí povýšení na městečko

1998 – oprava střechy kostela a mnohé další milníky naší společnosti s osmičkou na konci letopočtu...

*Dýchá tu s námi, krajina rodná, odvěká,
Jak živá bytost s duší člověka.
Budišovský větře, vracíš se z nebe k naší zemi,
Přines sem pokoj a štěstí, vnímané všemi...
Na jaře teplý vánek, co rozpouští sněh,
V létě zas neseš šťastný dětský smích.
Vývoláváš v lidech stesk po mládi:
Po prvních květech žlutých pampelišek,
Po vůni ohňů pasáčků, co neseš ze strnisek.
A nikomu to nevadí...*

*Mlhy z Brců ženeš nad Budišov,
V zimě máš polibky mrazivé, jak kov.
S vůní mateřidoušky přinášíš i vůni sena,
Z luk a z kopečků za Brcema,
Kde stojí břízka pokřivená...*

*Přivaly sněhu zasypáváš hroby našich zesnulých
A lípy nad nimi šeptají tajemství věků minulých.*

*Vše dobré i zlé se přes tebe, Budišove, přežene,
Máš srdce dobré, základy z žuly, z kamene.
Snítky planých růží v pokoře kladu na žulové kameny,
Slyšíš zvuky domova, jíš chleba čerstvě rozkrojený.*

*Zde život nikdy nebyl snadný, jak z pohádky,
Viděls tu lidské tragédie, nenávisť, bídu i hádky.*

*Větře, jsi živlem neklidným nad touto požehnanou krajinou,
Tak přelétavý! Dotkneš se našich tváří a spěcháš nad jinou,
Lidé ti stejně neumožní svých duší odhalení,*

...a pak tě čeká zklamání, i Jidášovo políbení!

*Vždycky máš ale v sobě ten správný směr,
Tak odnes naše smutky do nebeských sfér...*

*Myšlenky moje bloudí s tebou po kraji,
Záchytné body pro žití zde stále hledají.*

Osude, Bože, dobré víly, dejte nám více víry...

*Vracíme se sem rádi oba,
Ale já jsem tady DOMA!!!*

A Ty jsi tu jen host...

Máš v sobě jistou lhostejnost!

*Já závidím ti, větře, jen jedinou věc:
Že uvidíš můj Budišov i za tisíce let...*

*Ing. Rostislav Tesař,
Kresba: Ing. Josef Šenkýř*

ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE

Usnesení z jednání zastupitelstva Městyse Budišov ze dne 29. 4. 2008

Upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Vypuštěné údaje o soukromých osobách a přílohy jsou v plném znění k nahlédnutí oprávněným osobám (občané Budišova a vlastníci nemovitostí na budišovském katastru) na Úřadě městyse Budišov.

Zastupitelstvo městyse:

- souhlasí s navrženým programem
- schvaluje kontrolu zápisu z minulé schůze
- bere na vědomí zprávu o činnosti rady městyse od poslední schůze (zápisy 39–43)
- schvaluje zprávu o výsledku přezkoumání hospodaření a závěrečný účet městyse za rok 2007.
- schvaluje převedení výsledku hospodaření MŠ a ZŠ na pokrytí jejich ztrát z minulých let.
- schvaluje podání žádosti o dotace na akci „ČOV a splašková kanalizace Budišov“
- schvaluje výroční zprávu o činnosti technických služeb Budišov za rok 2007
- bere na vědomí zprávu o hospodaření v lesích
- pověřuje starostu, místostarostu Mgr. Smrčka a Ing. Bočka jednáním s obchodní společností KEVOS, spol. s r. o., Třebíč, ohledně postoupení pohledávky tohoto věřitele na postupníka městyse Budišov a následně pověřuje starostu, místostarostu Mgr. Smrčka a Ing. Bočka přípravou smlouvy. Smlouva bude předložena na dalším zastupitelstvu.
- souhlasí s prodejem pozemku p. č. 4527/10 o výměře 54 m²
- schvaluje dodatek č. 1 k pojistné smlouvě u pojistitele Kooperativa pojišťovna, a.s., a pověřuje starostu podpisem tohoto dodatku.
- schvaluje dotace 1. Výměna topného média v ZŠ Budišov
2. Pořízení lesní techniky
- bere na vědomí zprávu předsedy správní rady Bono Publico o výsledku kontroly fin. úřadu za rok 2004 a 2005.
- bere na vědomí pohledávku společnosti Raven Consulting vůči Bonu Publicu
- schvaluje příspěvek ve výši 2538 Kč na úhradu pojistného u VZP Třebíč.
- ukládá zjistit, v jakém stadiu je zpráva Ing. Ullmanna, zodpovídá starosta, Ing. Boček, termín: ihned

Ing. Ladislav Dokulil, místostarosta, Petr Piňos, starosta

Výměna občanských průkazů

Upozorňujeme občany, že nejpozději dnem 31. prosince 2008 skončí platnost občanských průkazů bez strojově čitelných údajů vydaných do 31. prosince 2003 (růžová karta). Konec platnosti se vztahuje i na občanské průkazy s vyznačenou platností „bez omezení“. **Doporučujeme občanům, aby o výměnu občanského průkazu požádali co nejdříve, neponechávali ji na poslední měsíce roku 2008 a ušetřili si tak zbytečné čekání ve frontách na konci roku.** Žádost o vydání nového občanského průkazu se

strojově čitelnými údaji občan předloží *nejpozději do 30. listopadu 2008*, neboť občanský průkaz se vyhotoví do 30 dnů ode dne předložení řádně vyplněné žádosti a potřebných dokladů.

Výjimkou jsou občanské průkazy vydané občanům narozeným před 1. lednem 1936, pokud není v těchto občanských průkazech doba ukončení platnosti vyznačena konkrétním datem a nedošlo ke změně údajů v občanských průkazech, např. změna stavu. Včasnou výměnou občanských průkazů si občané usnadní cestování, neboť pro cestování v rámci Evropské unie *od 1. 1. 2006 lze použít pouze občanské průkazy se strojově čitelnými údaji (zelená karta)*, vydávané od druhé poloviny roku 2000, kterým neskončila doba jejich platnosti a které nemají ustřížený roh z důvodu změny povinných údajů.

Žádost o vydání nového občanského průkazu může občan podat na Úřadu městyse Budišov nebo na Městském úřadě Třebíč, Masarykovo nám. 6. K žádosti doloží jednu fotografii ze současné doby a občanský průkaz.

Pokud občan nesplní povinnost provést výměnu svého občanského průkazu bez strojově čitelných údajů vydaného do 31. 12. 2003 za nový ve stanovené lhůtě nejpozději do 31. 12. 2008, dopustí se tím přestupku dle § 16a odst. 1 písm. g) citovaného zákona 328/1999 Sb., za který lze uložit pokutu do 10 000 Kč.

Příprava městyse Budišov na stavbu splaškové kanalizace

V Budišově se v dřívějším období postupně budovaly jednotlivé kanalizační stoky, které dosud slouží na odvedení dešťových vod, a současně se do ní napojovaly i na různé úrovni čištěné splaškové vody. Tato kanalizace slouží a je povolena jako jednotná. Jak prokázaly rozbory vypouštěných vod z kanalizace, v odpadních vodách se vyskytují i látky, které odpadními vodami nejsou a které se podle platné legislativy do kanalizace vypouštět nesmí. Jedná se především o nebezpečné látky, jako jsou tekuté složky průmyslových a statkových hnojiv, případně soli, dusitanů a sloučeniny fosforu. Tyto látky se vyskytují zejména u těch odběratelů, napojených na kanalizaci, kteří mají v napojených objektech zemědělskou výrobu. Celé území České republiky bylo zařazeno do tzv. citlivé oblasti, kde dochází nebo v blízké budoucnosti může dojít v důsledku vysoké koncentrace živin k nežádoucímu stavu v jakosti vod. Proto byly stanoveny pro jednotlivé kategorie obcí ukazatele přípustného znečištění odpadních vod. Aby byly tyto limity při vypouštění odpadních vod dodrženy i v městyse Budišov, rozhodlo obecní zastupitelstvo o stavbě splaškové kanalizace. Do této kanalizace budou vypouštěny pouze splaškové vody, ne vody dešťové a podzemní a látky, které nejsou odpadními vodami. Z jednotlivých nemovitostí zůstane napojení vod srážkových do stávající kanalizace, která bude kanalizací dešťovou. Splaškové vody z nemovitostí, tj. ze sociálních zařízení a kuchyní, budou napojeny samostatnými přípojkami na novou splaškovou kanalizaci. Budou také zrušena veškerá čistící a předčisticí zařízení. Na každou přípojku bude muset být zpracována projektová dokumentace a předložena stavebnímu úřadu v Budišově k vydání povolení.

Rudolf Matoušek

Další zprávy z rady a zastupitelstva

K 30. červnu 2008 končí svou činnost v Budišově, Hrotovicích, Okříškách a Želetavě ženský lékař MUDr. Zapletal, a to ze zdravotních důvodů. VZP nemá v úmyslu podporovat další provoz ordinace v těchto obcích a nebude zajišťovat obsazení jiným lékařem. Zástupci městyse se přesto chtějí pokusit službu ženského lékaře v Budišově udržet a hledají lékaře, který by měl zájem takovou ordinaci provozovat.

Zastupitelé rozhodli o výměně topného media ve škole, neboť současný stav vytápění budovy byl již neudržitelný pro značnou finanční nákladnost. Na provedení prací zajistilo zastupitelstvo třicetiprocentní dotaci z POV a dá se očekávat, že náklady na tuto změnu se velmi brzy vrátí.

Počítá se i s řešením neúnosného stavu vytápění mateřské školy včetně dalších provozoven, umístěných v její budově. Tam je situace poněkud složitější, protože topení v podlaze není jednoduché vyměnit za jiný zdroj tepla. Rada městyse však v této době intenzivně hledá možnost řešení situace, včetně zajištění finančních prostředků.

Dětské hřiště u mateřské školy čeká rekonstrukce. Vedení mateřské školy za podpory městyse vypracovali žádost o přidělení dotace z POV, kterou ministerstvo pro místní rozvoj schválilo.

za radu městyse Petr Piňos

Městys Budišov

připravuje

oslavý 470. výročí

povýšení Budišova na městečko

a zároveň oslaví

10 let vydávání obecního zpravodaje

sledujte **www.oubudisov.cz**

Rada městyse Budišov

ZPRÁVY

Divadlo Jára Pokojského

Dne 8. března přivezlo toto divadlo z Brna (v jehož souboru jsou i herci tělesně hendikepovaní) další z her Járy Cimrmana, Blaník. Oproti Hospodě na mýtince nutila hra k maximálnímu soustředění na dialogy, na nichž „stála“. Za všechny snad jeden: „Proč nám do dnešní doby nevyjeli na pomoc Blaničtí rytíři? Je to proto, že čekají, až bude ještě hůř“.

V této hře jsme poznávali známé tváře ze hry předcházející a celková atmosféra připomínala setkání s přáteli, se kterými je nám dobře. Těšíme se na další setkání.

Ocenění Budišova za Czech POINT

Ministerstvo vnitra oceňovalo města a obce za poskytování služby Czech POINT. Mezi oceněnými byl 28. března i městys Budišov.

ocenění spolupráce

při realizaci projektu Czech POINT

V Praze dne 28. března 2008

Starosta
Petr Piňos

a zaměstnanci Městyse Budišova

Ing. Miroslav Topolánek / předseda výboru

MUDr. Mgr. Ivan Luhařík / starosta města

Mgr. Zdeněk Zapletal / náměstek starosty města

Návštěva Františka Baratty v Budišově

V pátek 28. března 2008 navštívil Budišov zdejší rodák František Baratta-Dragono se synem Georgem. Pocházejí z rodiny bývalých majitelů budišovského zámku a nyní žijí oba ve Vídni.

K tomu dva snímky z historie:

František Baratta za mladých let

Fotografie z archívu Aloise Kubíčka – František Baratta při návštěvě Budišova 17. 4. 1977
Zleva: Franz Baratta, Karel Baratta st. (otec Franze, Karla a Elizabeth), manželka Franze,
Zdenka Suchánková (roz. Thunová, původem z Kostelního Vydří), Alois Kubíček, JUDr.
Karel Baratta ml., Elizabeth a manželka Karla

Sběrový den

Děkujeme všem občanům Budišova a přilehlých obcí, kteří nám v dubnu nachystali ke svým dveřím starý papír.

Základní škola se zapojila do soutěže pořádané třebičskou firmou ESKO-T ve sběru starého papíru. Účastí v této soutěži jsme si zajistili nejenom možnost získat některou z cen, ale i odkoupení sebraného papíru za příznivou cenu 1,- Kč za kilogram.

Dne 23. dubna 2008 se ve škole uskutečnil už druhý tzv. „Sběrový den“. V rámci ekologické výchovy žáci se svými třídními učiteli svezli 5 tun starého papíru. To znamená 5 000,- Kč, které budou použity k dovybavení nové přírodní učebny. V příštím školním roce počítá firma ESKO-T s pokračováním akce a my bychom se rádi opět zúčastnili. Doufáme, že nás v této aktivitě budete i nadále podporovat. Třídte odpad, a pokud můžete, ponechte starý papír dětem. Rádi si ho odvezeme. Ještě jednou velký dík.

za kolektiv zaměstnanců základní školy L. Langová

Slet čarodějnic

Toho letošního se zúčastnilo 15 dospělých čarodějnic a čarodějnický potěr, který, díky rychlému pohybu po parketu Pod Hrázkou, nebylo možné spočítat. Potěšilo, že se objevily nové tváře, a na druhé straně patří obdiv těm, se kterými se setkáváme již léta.

Každý rok mají nové převleky, co však přetrvává, je dobrá nálada, odvaha předstoupit před to množství lidí a čelit vtíravým otázkám konferenciérů. Jak je možné, že jim léta neubrala na elánu? Odpověď je jednoduchá – ony totiž nestárnou!

Den muzeí

Žáci a absolventi budišovské základní školy letos opět provázeli o Dni muzeí na zámku. Tuto ojedinělou tradici se daří již x let udržovat. I letos podávali mladí průvodci zájemcům z řad návštěvníků odborný výklad, který si sami po tři týdny připravovali. Naši pravidelní návštěvníci byli letos odměněni pohledem na zbrusu nové exponáty. Mezi ty nejaktuálnější určitě patří v dubnu přivezené preparáty tygra a ovce hřivnaté, čtyřrohé ovce Jákobovy atd. Kdo nestihl navštívit zámek 17. května, má čas až do konce září.

Průvodci sedící zleva: Romana Chybová, Veronika Pavelová, Simona Mejzlíková, Kristýna Bačáková a Kristýna Robotková

Stojící zleva: Šárka Švihálková, Marie Krátká, Veronika Dvořáková, Barbora Pavlatovská, Miroslav Rybníček, Denis Jindra. Aneta Nováčková, Jaroslav Řehořka, Jana Pavlíčková, Jana Cabejšková a Dana Jašková

Jana Pavlíčková

NaBuKo

5. ročník cykloturistické akce se startem v NÁměšti, BUdišově a KONěšíně proběhl v sobotu 24. května 2007. Letos cyklistům počasí přálo, bylo teplo, ale ne horko, nepršelo, ale nebylo velké sucho, nefoukal silný vítr, ale bezvětří nebylo.

Takže 30 budišovských cyklistů bylo spokojených, zvláště když v cíli obdrželi vylosování pěkné ceny. Příště ale bude třeba získat další účastníky, neboť na všech trasách, včetně těch z Koněšína a Náměště, šlapalo na 150 cyklistů.

Takže za rok zase...

Historický úspěch budišovských skautek

Sobota 7. 6. 2008 bude v kronice budišovských skautů zapsána zlatým písmem. Budišovské světlušky si v Závodě vlčat a světlušek 2008 zajistily postup do celostátního kola.

Děvčata svoji úspěšnou cestu zahájila již v sobotu 17. května v Moravských Budějovicích, kde v rámci okresního kola závodu obsadila skvělé druhé místo, což jim zajistilo účast v kole krajském. Těsný odstup od prvního místa dával naději na dobré umístění i v konkurenci hlídek z celého kraje Vysočina.

Krajské kolo se konalo 7. června v Žirovnici. Soutěže světlušek se zúčastnilo jedenáct hlídek, které si zajistily postup ze čtyř okresních kol. V tvrdé konkurenci si naše děvčata vedla skvěle a svým soupeřkám nedala šanci. Skvěle zvládla všechny nástrahy a disciplíny, jako například zdravotvědu, orientaci s buzolou, fyzickou zdatnost, manuální zručnost, znalost přírody, skautskou a českou historii.

Zaslouženě tak při dekorování vítězů přebrala z rukou předsedy krajské rady Junáka putovní vlajku, kterou se budeme právem pyšnit následující dva roky. V září pak naše děvčata budou reprezentovat kraj Vysočina na celostátním kole Závodů vlčat a světlušek v Praze.

A kdo že se vlastně o tento výborný výsledek nejvíce zasloužil? Byla to děvčata z družiny Kobylek: Míša Hortová, Dominika Nováčková, Markéta Lavická, Petra Talábová, Lucie Tůmová a Kamila Ležáková.

Ještě jednou děvčatům gratulujeme a těšíme se do Prahy. Ještě jedna vlajka by se nám do klubovny vešla...

Za středisko Junáka Budišov Martin Lisý

Boží tělo

Průvod s nejsvětější svátostí je dáni možnosti přivést přímo v reálném symbolu dnešního často zmítaného člověka k vědomí, že na svém pozemském putování není osamocen, nýbrž je ve společenství církve s eucharistickým Pánem na cestě k věčnému sjednocení s Kristem.

Z HISTORIE

Povýšení Budišova na městečko

Letos uplyne již 470 let od doby, kdy byl Budišov povýšen na městečko. V této souvislosti je součástí přílohy letního čísla zpravodaje kopie textu listiny povýšení vsi Budišova na městečko z Archívu ministerstva vnitra, která byla otištěna v Památníku čtyřstaletého povýšení Budišova u Třebíče na městečko 1538–1938. V tomto Památníku je přepis textu, jež zde otiskujeme. [Text v hranatých závorkách není v kopii textu listiny přímo zobrazen.]

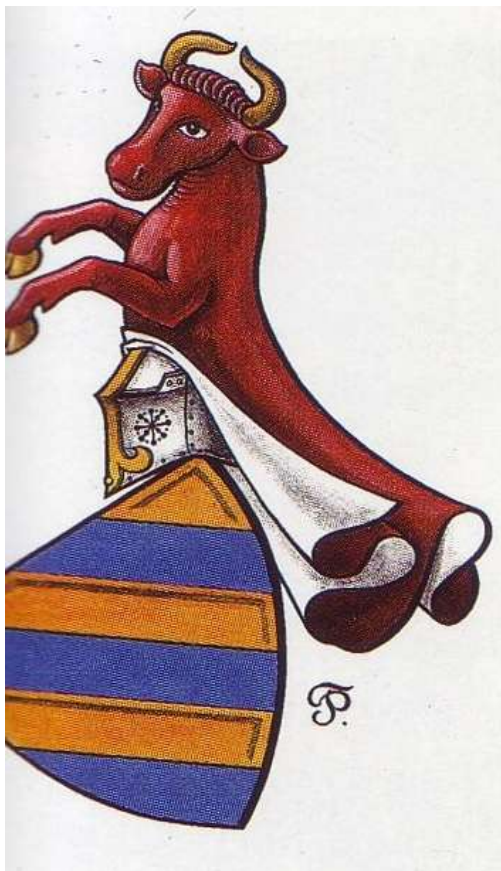
Dán v Linci v sobotu po Panny Marie
narození léta Božího tisícího pětistého třicátého osmého [t. j. 14. září 1538].

Ves Budišov vy- sazuje se za Městečko

My Ferdinand [z Boží Milosti Římský král a Uherský, Český, Dalmatský, Charvatský atd. atd. král, infant v Hispanii, arcikníže Rakouský, markrabě Moravský atd.] oznamujem tímto listem všem, že jsme prošeni jménem statečného *Petra Mraķše z Noskova na Budišově*, věrného našeho milého, abychom ves jeho Budišov řečenou za městečko vysaditi a vyzdvihnouti i také některými jinými dalšími milostmi a svobodami obdařiti ráčili. K jehožto prosbě snažné naklonění jsouce, s dobrým rozmyslem naším, jistým vědomím, mocí královskou v Čechách a jakožto markrabě Moravský, *vysadili jsme* nadepsanou *ves Budišov za městečko* a tímto listem mocně vysazujem a vyzdvihujem. Chťice tomu konečně, aby obyvatelé jeho nynější i budoucí, všech těch milostí a svobod užívati mohli a užívali, kterýchž jiná městečka v markrabství Moravském buďto z práva neb obyčeje užívají, nyní i v časech budoucích. A jmenovitě že se v něm všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna kraječi, kováři, zámečníci, ševci, i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá svobodně dělati, provozovati a jich užívati mají a mohou beze všech lidí všelijakých překážek. Kterémuž městečku Budišovu tak, jakž se svrchu píše od nás vysazenému, a obdarovanému tyto další milosti z mocnosti naší královské učinili jsme a mocí listu tohoto činíme: předkem, aby měli *erb* neboližto *pečet'* zejména štít červený, v němž jest věže žlutá s černými vraty a s modrým krovem, a ve prostřed té věže štít bílý, přes kterýž jest v prostředku na zdyl štych červený, jakožto všecko rukou a vtípem umění malířského, lépe a dostatečně v prostřed listu tohoto jest vymalováno a barvami vysvětleno, kteréhožto erbu a pečeti purkmistr a konšelé jmenovaného městečka Budišova, nynější i budoucí mají a mocí budou ve všelijakých potřebách obecných užívati a jí listy i jiné potřeby *zeleným voskem pečetiiti*, pokudž a kdyby toho potřeba kázala. A k tomu že také týmž obyvatelům městečka Budišova *dva jarmarky roční, jeden na svatý Jiří a druhý*

na svatý Jiljí s osmi dni pořad sběhlými a s frejunky obyčejnými dáváme. Kterýchžto milosti svrchupsaní obyvatelé městečka Budišova nyní i budoucí užívají a mají a moci budou nyní i na budoucí časy a to bez naší, budoucích našich králů Českých a markrabí Moravských i jiných všech lidí všelijaké překážky. Prikazujíce všem úředníkům a poddaným našim markrabství Moravského nyní i budoucím, věrným milým abyste často psané obyvatele městečka Budišova nyní i budoucí při těchto všech milostech a svobodách měli drželi a neporušitelně zachovali. Však proto chceme, aby toto dáni a obdarování naše bylo bez újmy jednomu každému na jeho spravedlnosti. Tomu na svědomí [pečeť naši královskou k listu tomuto přivěsiti jsme rozkázali. Ferdinand.]

Znak rodu Paarů

Za původní znak rodu Paarů je považován dělený štít, v jehož horní stříbrné polovině je červený býk a dolní polovina je pětkrát kosmo modro-zlatě dělená. První oficiální změnou paarovského znaku bylo jeho polepšení listinou vydanou císařem Ferdinandem I. 13. června 1559. V 1. a 4. poli čtverného štítu se nacházel původní dělený štít s býkem a kosmými pruhy. Černá korunovaná orlice ve 2. a 3. zlatém poli byla projevem zvláštní císařovy přízně. Uherská dvorská kancelář vydala 6. května 1564 listinu, kterou byl Paarům schválen znak, jehož jednu variantu tvořil štít se šesti poli vzniklými dvojím dělením a jedním polcením. Červený býk obsadil 1. a 4. stříbrné pole, černá korunovaná orlice 2. a 5. zlaté pole a 3. a 6. pole bylo kosmo děleno modro-zlatě. Při příležitosti potvrzení panského stavu 4. března 1623, polepšil císař Ferdinand II. paarovský znak takto: Ve zlatém štítu černý, zlatě korunovaný orel, povýšený císařskou korunou, nesoucí na prsou čtvrcený korunovaný štít se stříbrným středním štítkem, ve kterém je polovina červeného býka se zla-

tými rohy; v 1. a 4. zlatém poli tři modrá kosmá břevna a ve 2.a 3. zlatém poli černá, zlatě korunovaná orlice.

ERB JANA KRYŠTOFA
svob. pána z Paaru s polepšeným
říšským baronským erbem.

Významné změny doznal znak v době, kdy Karel hrabě z Paarů, jež měl za manželku Františku Polyxenu ze Švamberka, si podal žádost císaři Leopoldu I. o doplnění dosud užívaného znaku o erb švamberský. Císař tuto změnu povolil listinou ze dne 28. listopadu 1665, kterým byl štít polcený stříbrně a červeně; vpravo červená rožmberská růže a vlevo stříbrná švamberská labuť. Znak doplňovaly dvě přilbice s příslušnými rodovými klenoty růže a labuť. V paarovském znaku zaujal švamberský erb pozici středního štítu uprostřed velkého čtvceného štítu na prsou orla, který překryl dosavadní štítek s červeným býkem.

KNÍZECÍ ERB PAARŮ.
Kresby P. Tybitancl.

S povýšením Jana Václava hraběte z Paarů do knížecího stavu 1. srpna 1765 dochází k další úpravě rodového erbu. Na prsou černého, zlatě korunovaného orla se zlatou zbrojí, červenými jazyky a zlatými nimby okolo hlav, nad nimiž je císařská koruna, leží pod knížecí korunou dvakrát polcený a jednou dělený štít s korunovaným středním štítkem. Ten je polcený, vpravo dělený, v horním stříbrném poli červená růže, dole pětkrát stříbrno-červeně kosmo dělené pole (Rožmberk), vlevo v červeném poli na zlatém trávniku stříbrná labuť (Švamberg), 1. a 6. pole hlavního štítu kosmo modro-zlatě dělené (Paar). Ve 2. červeném poli je zlatá uzavřená královská koruna. Ve 3. a 4. zlatém poli černá, zlatě korunovaná a ozbrojená orlice (císařské polepšení z roku 1559). V 5. modrém poli tři zlaté uzavřené královské koruny pod sebou. Členové rodu Paarů *neužívající titul kníže*, nahrazují ve znaku knížecí korunu *hodnostní korunou hraběcí*, tvořenou devíti hrotitými výstupky, každý ukončený perlou.

Budišovský paarovský znak je vedle štítku rožmbersko-švabersko-párovského, obohacen štítkem valdštejnským. Oba štítky jsou na prsou korunovaného orla, spojeny korunkou. Stalo se tak na základě sňatku Josefa Ignáce Paara (31. 5. 1660 – 22. 12. 1735) s Annou Františkou z Valdštejnu (12. 5. 1678 – 15. 6. 1744), která v roce 1717 koupila statek Budišov. Valdštejnové měli v erbu nejprve lva, později přijali čtvrcený štít, kde se střídali zlatí a modří lvi v opačně zbarvených polích, později lvům přibyly korunky.

Na historii paarovského znaku je patrné, jak se podoba znaku měnila (obohacovala), jednak vzestupem na žebříčku šlechtické hierarchie, a především uzavíráním sňatků mezi jednotlivými rody.

Použitá literatura: PhDr. Marie Mžýková, CSc. Knížecí rod Paarů v Čechách,
/1999

Josef Veselý – Toulky českou minulostí

Karel Pavlíček

Czeplův pomníček u Sedlece

Nejenom hrady, zámky, tvrze, staré mlýny, ale i drobné památky, jako kapličky, boží muka, různé křížky, smírčí kameny vytvářejí obraz historické kulturní krajiny a jsou její nedílnou součástí. I tyto nenápadné památky si zaslouží ochranu a uznání.

V letošním roce jsem se začal intenzivně zabývat mapováním a focením pamětních kamenů. Zajímám se především o náš okres. V knihách Kamenné kříže Čech a Moravy (ARGO-2001, II. vydání) a Kamenné kříže Čech a Moravy (Katalog dodatků – 2007) je

na Třebíčsku registrováno přes padesát těchto objektů. Krásně o kamenech psal nedávno zesnulý Vladimír Preclík v knihách Smírčí kameny a Kameny pokání. Za přečtení rozhodně stojí i kniha Smírčí kameny na Vysočině od Hynka Jurmana.

S pomocí kola a informací od desítek lidí se mně podařilo je najít všechny (kromě nenávratně zničených nebo ztracených). Kromě těchto „oficiálních“ kamenů existují desítky dalších zajímavých, které nejsou evidovány. O jednom z nich jsem se dozvěděl z Budišovského zpravodaje č. 4/2005 a o zážitky při jeho objevování bych se chtěl s vámi podělit.

Zastavuji kolo u jednoho z prvních domků v Sedleci. Ptám se paní středního věku na pamětní kámen „U Čepla“. Jak ho najít, vysvětlila srozumitelně. Do legendy, pověsti se jí moc nechtělo, ale nakonec řekla: „Snad tam ubili hajného *skleněnou koulí*. Zůstal jsem pať. Přečetl jsem desítky různých příběhů a historek kolem křížových kamenů, ale toto jsem slyšel poprvé.

Pokračuji v cestě. Kronikář obce není doma. Důležité informace jsem dostal od pana Pokorného. Asi před 19–20 lety se upravovala lesní cesta a kámen byl vyvalen. Přišel za ním hajný z blízké hájenky a poprosil ho o nové zasazení. Pro něho, zedníka a dva pomocníky, to nebyl žádný problém. Jednalo se o kamennou desku, na které je kříž a nápis v němčině, že zde zemřel roku 1842 Karl Czepl. Na otázku, co se zde dříve událo, mi pan Pokorný odpověděl: „Czepl byl přísný lesník a proháněl pytláky, a ten hajný, který nás požádal o nové zasazení pomníčku, je na hájence v Popůvkách.“

Při návratu do Třebíče mně to nedalo a vyhledal jsem toho hajného. Působil sympaticky, ale kdy přesně pomníček zasazoval, nedokázal přesně určit, ani s legendou se mu moc nechtělo ven. Nakonec říká: „No, počkal si na něho některý z pytláků a podle pověsti ho měl zastřelit *skleněnou kuličkou*. A ta kulička se údajně měla nacházet pod pomníčkem.“

V třebíčském archivu jsem se náhodou setkal s panem Bohuslavem z Březníka, který měl u sebe další, důkladnější verzi tohoto příběhu:

Tento náhrobní kámen s vytesaným jménem je připomínkou tragické události, ke které došlo na tomto místě roku 1842. Tehdy byl na sedlecké straně řeky Oslavy fořtem jistý Czepl (Cepl), velký nepřítel pytláků. Poddaní žili v nouzi, robovali za malý plat, museli se povinně účastnit honů, ale zvěř dostali jen páni. A tak se tvořily tlupy pytláků, kteří lovili zvěř bez povolení pána, aby aspoň trochu přilepšili rodině. Používali pušky předovky, které se nabíjely zepředu přímo do hlavně. Místo broků dávali sekané olovo. Na pytláky pořádali hajní s fořtem pravý hon. Jakmile spatřili v lese nějakého pytláka, zastřelili ho a na místě zakopali. Tak se nevrátilo k rodinám mnoho otců-živitelů.

Při jedné takové přestřelce byl postřelen pytlák Studený ze Svatoslavi. Přestože byl raněný, podařilo se mu utéci a schovat se v lese. Na druhý den ráno uviděl pasák krav Dobrovolný z Březníka v řece na místě zvaném Ostrov člověka, ležícího ve vodě. Byl to postřelený pytlák Studený. Prosil Dobrovolného, aby mu pomohl. Ten nemeškal a běžel do vesnice sehnat povoz. Lidé potajmu dopravili Studeného do obecního špitálu v Březníku čp. 85, kde však těžce zraněný pytlák zemřel. Kamarádi zesnulého slíbili, že se Ceplovi pomstí a sprovodí ho ze světa. Střelbou vylákali jeho i hajného do lesa, obklíčili je a fořta zastřelili. Taková byla pomsta pytláků za smrt jejich kamaráda. Tuto

událost zaznamenal ve své soukromé kronice pan Řezanina řečený „kupčik“ z Březníka čp. 108.

Použité materiály:

Kolemjdoucí, zastavte své kroky a čtěte! – Jaroslav Bohuslav a Marie Fejfušová z Březníka, L. P. 2008

Emanuel Nožička

Dvořákův a Vrbův mlýn

Dvořákův mlýn se nachází na okraji obce Přibyslavice u Třebíče. První písemná zmínka o něm je z roku 1224, kdy Přemysl Otakar I. potvrdil mlýn kostelu v Přibyslavicích. Je dost pravděpodobné, že mlýn existoval před tímto datem. Potom byly o tento mlýn vedeny spory mezi přibyslavickým kostelem (farností) a šlechtou, pány z Valdštejna na Brtnici. Valdštejnové tento spor vyhráli a dosadili na něj mlynáře Lukeše. Další nám známý mlynář dosazený pány na Brtnici byl Matěj Ryšánek. V roce 1643 mlýn přibyslavický koupil Šimon Vobůrka (Obůrka). Roku 1775 je zapsán mlýn v obecní kronice, jako zcela zpustlý a vyhořelý po třicetileté válce. Přesto je i nadále v držení rodu Obůrků, kteří jej obnovili. V letech 1820–26 byly mlýn a vodní dílo postiženy jarními povodněmi, byl stržen splav i se stavidly, dvěma vodními koly na spodní vodu, která tehdy poháněla kašník, krupník a pilu. Ve mlýně byly jedna světnice a komora a ke mlýnu patřilo 18,6 ha půdy s výnosem 99 zlatých a 39 krejcarů, ze kterých se platilo 13 zlatých a 41 krejcarů. Kašník bylo zařízení na zpracování prosa a pohanky na jáhly, které se konstrukčně podobalo mlecímu složení. Rozdíl byl především v uspořádání mlecích kamenů a v prosévání. Mlecí kámen (spodní stator) nahrazovala jílová plocha, nad kterou se obvodovou rychlostí 12,5 ot. za vteřinu otáčel horní kámen (běhoun) nízký jen 18 až 20 centimetrů. Z lubu (obalu kolem kamenů) padalo melivo do násypky. Třídění se až do poloviny 19. stol. provádělo na sítěch ručně, po zavedení řemenů přidávali mlynáři pod mlecí podlahu větrák poháněný z řemeničky a melivo třídil vítr tak, že padalo na širokou prkennou podlahu (desku) – vál. Nejbliže větráku padalo oloupané proso – jáhly, dál neoloupaná zrnka se zadinou a nejdál omelky. Třídění pokračovalo ručně. Obsluha jahelky nahrnovala roztríděné melivo smetáčkem do násypek. Někteří šikovní mlynáři vrtali do válu otvory a umísťovali ho nad násypky. Pro prodej se jáhly barvilý kurkumou, neboť časem bledly. V držení rodu Obůrků (nebo Vobůrků) byl mlýn až do roku 1874, kdy, podle odevzdací listiny ze dne 20. 5. toho roku, přijímá mlýn ovdovělá Johana Jelínková, která má za povinnost vyplatit podíly nezletilému Františku Obůrkovi a výměnkářce Obůrkové.

Mlýn pak přechází na Karla a Eleonoru Jelínkovy, kteří mlýn a hospodářské stavení přestavěli. V roce 1891 kupuje mlýn rodina Josefa a Rosálie Šebelových, za kterých mlýn dvakrát vyhořel. Po částečných opravách jsou na mlýně mlynáři Pařízkovi a nájemci Rubeš a Melkus. V roce 1902 kupují mlýn František a Marie Havlišovi a od roku 1910 je majitelkou jejich dcera Julie (Justýna), provdaná Laštovičková. V roce 1920 vyhořela u mlýna pila, stodola a hospodářské stavení. Mlýn byl značně zanedbaný, zpustlý, se spadlým vodním kolem.

Zakrátko kupují mlýn manželé Antonín a Marie Dvořákoví. Antonín Dvořák, který byl posledním mlynářem na mlýně v Přibyslavicích, s elánem staví a renovuje mlýn, takže

v roce 1924 se zde opět mele obilí. Značným nákladem opravil vodní dílo, postavil vodní kola a posléze je nahradil vodní turbínou s generátorem na výrobu elektrické energie. Mlýn opatřil novými stroji soudobé techniky, mlecími stolicemi, rovinnými vysévači, mlel pšenici, žito a ječmen. Za 24 hodin se semlely 4 tuny mouky.

Za druhé světové války provozoval mlynář Dvořák nebezpečné tzv. černé mletí, zásoboval moukou celé okolí, přičemž ho ani stíhání kontrolních orgánů nezastrašilo. Po roce 1948 byl mlýn znárodněn a mlelo se v něm do roku 1978. Po roce 1989 byl mlýn v Příbyslavicích vrácen synovi původního majitele, který začal mlýn hned renovovat, v čemž, po jeho smrti, pokračují jeho dědicové.

Od Dvořákova mlýna se vypravíme na bývalý Vrbův mlýn v Okříškách, na potoce pod rybníkem. Tento mlýn byl v 15. stol. panský a patřil k zámku v Okříškách. V roce 1907 jej od Slabého koupil Josef Vrba (v té době byl mlýn poháněn vodním kolem), který jej v roce 1920 přestavěl. Po přestavbě byl mlýn vybaven dvěma válcovými stolicemi, loupačkou, hranolovým vysévačem, kamenným šrotovníkem a krupníkem, zvaným holendr. Vodní kolo bylo později nahrazeno vodní turbínou a po elektrifikaci Okříšek byl do mlýna pořízen elektrický motor sloužící jako náhradní zdroj pro případ sucha.

Za druhé světové války byl mlýn zastaven a jeho provoz obnoven po ní. Posledním mlynářem na tomto mlýně byl syn Josefa Vrby, Stanislav. Po roce 1948 se mlýn opět zastavil a tak je tomu až do dneška. Zůstala zachována budova mlýna, která připomíná kdysi slavné řemeslo mlynářské.

Podle:

Stopy předků 1224–2000, Antonín Dvořák, Karel Tomek

Dílo a život mlynářů a sekerníků v Čechách, Luděk Štěpán, Magda Křivanová, 2000

Vyprávění pamětníků

Josef Mikulášek

Všechny formy dnešní architektury, vyrůstající ze soudobé techniky, jsou výrazem praktičnosti a pohodlí, zároveň představují éru člověčenstva bez jakéhokoliv duchovního vzepětí, jsou zdrojem utrpení pro každého člověka, ve kterém vyšší duchovní úsilí úplně nevyznělo. Tato architektura zabere celou zeměkouli a promění ji v jedinou velkou průchozí místnost, zařízenou tak, aby kladla co nejmenší překážky automobilům a aeroplánům.

Jakub Deml

Plakát na divadelní hru Hrátky s čertem

Z archívu Františka Pavlase

Jeho autorem je Luboš Vidlák, třebečský výtvarník, který předčasně zemřel.

Z BUDIŠOVA A OKOLÍ

Den otevřených dveří

Stejně jako každý rok, tak i letos se otevřela vrata hasičské zbrojnice. Využijme toho a podívejme se dovnitř.

Vizitace

Zásahová jednotka SDH Budišov a SDH Budišov-Mihoukovice má cca 20 členů. Pokud Krajské operační středisko v Jihlavě (KOPIS) vyhlásí poplach, každému členu jednotky přijde krátká textová zpráva, která obsahuje nezbytné údaje o poplachu: informace o druhu zásahu (většinou to může být požár nebo technická pomoc), adresu nebo místo zásahu a okolnosti, které potřebu zásahu způsobily. Oblast, kde jednotka působí, je dána požárními poplachovými plány kraje. Plán určuje přesně lokality, kde má jednotka působit. Dále se pak spustí požární sirény. Siréna zní 25 sekund nepřetržitým nekolísavým tónem, poté nastane desetisekundová pauza a signál se znovu opakuje. Díky siréně jsou o požáru nebo technické pomoci informováni nejen členové zásahové jednotky, ale i běžní občané. Jednotka vyjíždí nejdéle do 10 minut od vyhlášení poplachu. Po příjezdu na místo určené textovou zprávou se ve většině případů řídíme pokyny velitele profesionálních hasičů. Pokud ovšem na určené místo dorazíme první my, musíme nejprve provést průzkum místa události, jenž spočívá v tom, že musíme určit nejlepší postup hašení daného místa, než přijedou profesionálové. V našich podmínkách se většinou jedná o hašení lesů, remízků, luk, v loňském roce stohů apod. Z toho vyplývá, že hašení provádíme pouze vodou, bez chemických prostředků. Jako zdroje vody nám

slouží buď hydrantová síť obcí, nebo různé přírodní zdroje, které jsou ve většině případů upřednostňovány. Mezi přírodní zdroje patří i nádrže v obcích. Při požáru zajišťuje napouštění cisteren ten sbor, kterému podle katastru vodní zdroj patří. Velitel zásahu na daném místě určuje naši činnost, buď se aktivně účastníme hašení, nebo zajišťujeme kyvadlovou dopravu vody, ale může se také stát, že po příjezdu mají už vše pod kontrolou profesionálové, požár je lokalizován a nás pošlou zpět na základnu. Lokalizací požáru je myšleno, že stále hoří, ale už se dál nešíří, nebo na přání majitele se nechává prostor dohořet (SDH pouze dohlíží na to, aby se oheň opět nerozšířil). Může se také stát, že jde o planý poplach. Plané poplachy způsobuje nejčastěji neohlášené pálení zahradního odpadu. Po skončení zásahu se zabezpečené místo předává majiteli. Předání provádí profesionální hasiči, ale ve výjimečných situacích můžeme objekt předat i my. Před odjezdem z místa zásahu jsme povinni přezkontrolovat veškeré vybavení hasičích cisteren. Po návratu na základnu musíme provést úkony nutné k správnému provozu cisteren, tzn. vyčištění a usušení hadic, napuštění cisterny, dotankování pohonných hmot, popř. umytí cisterny. Po vykonání veškeré fyzické práce pochopitelně přichází kancelářská práce, která spočívá v tom, že jsme povinni vyplnit zprávu o zásahu, jež obsahuje všechny údaje týkající se zásahu. Vyplněnou zprávu musíme do tří dnů odeslat na KOPIS. V tomto článku bohužel nelze popsat veškerou činnost, kterou provádíme. Postup, který jsem zde popsal, vám může naši činnost alespoň trochu přiblížit, nedá se ale označit za postup standardní, poněvadž každý zásah je ve své podstatě individuální.

TECHNIKA K PLNĚNÍ ÚKOLŮ

SDH Budišov

Tatra 148 CAS 32 je určena pro zásahy s velkou potřebou hasebních látek. Má velmi dobré jízdní vlastnosti jak na silnici, tak i v terénu. Je vlastně univerzálním vozidlem. V současné době se už nevyrábí. Kabina je uzpůsobena pro tři hasiče. Ovládací panely jsou na obou stranách vozidla. Celková hmotnost vozidla je 18 530 kg, objem nádrže na vodu 6000 litrů, doba plnění 3 minuty. Výkon čerpadla je 3 200 l/min.

IFA W 50 L AS 16 je definována jako požární automobil vybavený požárním čerpadlem a určený pro dopravu jednotky a požární technické výzbroje na místo zásahu. Auto nemá vlastní zásobu vody, slouží hlavně k čerpání vody na doplňovacích stanovištích, nebo při dálkové dopravě vody. Celková hmotnost vozidla 9700 kg. Výkon čerpadla 1600 l/min.

SDH Budišov-Mihoukovic

CAS 25 – ŠKODA 706 Je to cisternová automobilová stříkačka s předním náhonem, pro osm členů posádky. Celková hmotnost 13 570 kg. Objem nádrže na vodu 3500 litrů, doba plnění 2 minuty, výkon čerpadla 2500 l/min.

Na stole leží otevřená kronika. Mezi léty 2005 a 2008 se můžeme o činnosti sboru dočíst:

23. 6. 2005, 17.00 Požár lesa ve Valdíkově v místě zvaném na Americce
ŠKODA 706 CAS 25 SDH Náravec, HZS Třebíč

Martin Netík, Jaroslav Tesař, Roman Ondráček, Ludvík Carda, Jakub Carda, Rostislav Carda, Martin Holubář; Jiří Holubář, Martin Krčál, Michal Dvořák

Námětové cvičení

24. 6. 2005, 16.50–18.00

Prověřovací cvičení Budišov (čerpána voda z rybníka pod lihovarem do rybníka nad zámekem)

ŠKODA 706 CAS 25

Zúčastnilo se 8 sborů (okrsek Budišov)

Martin Netík, Jaroslav Tesař, Roman Ondráček, Jakub Carda, Martin Holubář, Jiří Holubář a Martin Rybniček

3 – 4. 8. 2005, 10.15–23.00; 7.00–17.00

Požár seníku ZD Budišov

ŠKODA 706 CAS 25, TATRA 148 CAS 32, IFA W50L/ LF16; SDH Rudíkov, Pozďatín, Nárameč, HZS Třebíč, Náměšť nad Oslavou

Ocelový seník se 40 vagóny sena, škoda 2 765 540 Kč. Příčinou požáru byla technická závada spočívající ve vniknutí cizího předmětu do krmného stroje.

94 cisteren vody celkem.

Jaroslav Tesař, Jiří Holubář, Roman Ondráček, Jiří Ondráček, Jakub Carda, Rostislav Carda, Martin Holubář, Martin Rybniček, Ludvík Carda

13. 10. 2005, 11.35-12.05

Požár automatické pračky Spálený Dvůr (požár zlikvidován ještě před příjezdem jednotky)

ŠKODA 706 CAS 25, HZS Třebíč

Rostislav Carda, Ludvík Carda, Jiří Rybniček

Požár seníku

25. 11. 2005, 18.35–19.20

Požár střechy na chovatelském areálu (poprvé bylo ke svolání zásahové jednotky použito systému SMS)

Od komínové roury začala hořet izolace střechy. Požár se podařilo velice rychle dostat pod kontrolu pomocí jednoho C proudu. Profesionální hasiči z Třebíče provedli odvětrání prostor přetlakovým ventilátorem. Škoda 1000 Kč.

ŠKODA 706 CAS 25, HZS Třebíč

Jiří Holubář, Jakub Carda, Michal Dvořák, Martin Netík, Martin Holubář; Jaroslav Tesař, Martin Rybniček, Ludvík Carda, Rostislav Carda, Roman Ondráček, Martin Sedlák

Závody ve Valdíkově 2005

15. 4. 2006, 21.12–23.30

Požár stodoly v obci Tnava čp. 70

Po příjezdu jednotek HZS a SDH byl objekt již zcela ohněm zasažen. Pomocí čtyřproudu se ho podařilo dostat pod kontrolu.

Pomocí traktoru byla stržena a poté rozebrána střešní konstrukce. Na místě do nedělního poledne hlídkovali místní dobrovolní hasiči. Při požáru nedošlo k žádnému zranění a škoda způsobená požárem byla vyčíslena na 200 000 Kč.

ŠKODA 706 CAS 25, HZS Třebíč, SDH Pozďatín, Tnava, Rudíkov

Jaromír Trnka, Michal Dvořák, Martin Netík, Jaroslav Tesař, Martin Holubář, Jiří Holubář, Rostislav Carda, Ludvík Carda

16. 4. 2006, 14.50–15.20

Požár louky u vodojemu, plocha 5×30m. Díky rychlému zásahu se podařilo zabránit rozšíření ohně do blízkého lesa.

ŠKODA 706 CAS 25

Rostislav Carda, Ludvik Carda, Jakub Carda, Jaroslav Tesař, Michal Dvořák, Jiří Holubář

15. 6. 2006

Konec používání cisterny ŠKODA 706 CAS 25 a zahájení provozu TATRY 148 CAS 32 získané od AČR.

2. 7. 2006

proběhlo taktické cvičení za účelem prověření schopnosti velitelů velet a organizovat činnost při požáru v lesním porostu (ověření součinnosti velitelů s operačním a informačním střediskem, prověření funkčnosti ohlašoven požárů obcí okrsku Budišov). Místo provedení cvičení Studnice.

Požár vznikne z neznámých příčin v odpoledních hodinách. Je zpozorován náhodným turistou, který bezprostředně provede nahlášení na KOPIS (krajské operační a informační středisko) Jihlava. Poplach bude vyhlášen prostřednictvím KOPIS Jihlava a to: JSDHO Budišov I spuštěním sirény a zasláním SMS, ostatním jednotkám telefonicky prostřednictvím ohlašoven požáru.

11. 7. 2006, 15.48–16.50

Požár lesního porostu mezi Trnavou a Třebíčí (nad rybníkem Opatůvka). Po příjezdu již na místě zasahovala jednotka profesionálních hasičů z Třebíče s dvěma cisternami spolu s SDH Trnava. SDH Budišov a Rudíkov vyčkávala v záloze. Po úplném uhašení jsme se odebrali na základnu.

TATRA 148 CAS 32

Rostislav Carda, Jaromír Trnka, Martin Holubář, Jaroslav Tesař

13. 7. 2006, 11.13–12.12

Požár stráně u železničního mostu v obci Vladislav směrem k zemědělskému družstvu. Na místě již zasahovala jednotka profesionálních hasičů z Třebíče a SDH Vladislav. Náš sbor prováděl odklizení doutnajících hrabanky a klestí. Po odklizení jsme se odebrali na základnu.

TATRA 148 CAS 32

Rostislav Carda, Jakub Carda, Martin Holubář, Ludvík Carda

9. 8. 2006

Nainstalována radiostanice typ MOTOROLA GM 300 do vozu TATRA 148 CAS 32. Přidělen volací znak PTR 752. Tato radiostanice zrychlí komunikaci s operačním střediskem a velitelem zásahu při organizaci prací na místě zásahu.

12. 8. 2006

Náš sbor se zúčastnil s vozem TATRA 148 CAS 32 oslav 80. výročí SDH Studnice. Pro diváky byla největší atrakcí mimo jiného možnost zastříkat si z děla.

Jaroslav Tesař, Jaromír Trnka, Michal Dvořák, Jakub Carda, Rostislav Carda a Lubomír Taláb

7. 9. 2006

Proplachování neodtékající kanalizace u Pekařáku. Technický zásah.

TATRA 148 CAS 32

Martin Netík, Jaroslav Tesař, Jaromír Trnka

30. 10. 2006, 7.57

U Naloučanského mlýna místní obyvatel páčil větve. Vše měl řádně nahlášeno na krajském operačním středisku, avšak někdo zavolal na linku 150 a ohlásil požár lesa. Po příjezdu na místo velitel zásahu odeslal jednotku zpět na základnu.

TATRA 148 CAS 32. Planý poplach.

4. 7. 2007, 23.39-2.15.

Ve 23:07 byl ohlášeno požár 5 balíků slámy v Třebíči-Pocoucově.

TATRA 148 CAS 32

Na místě zasahovala jednotka profesionálních hasičů ze stanice Třebíč a jednotka dobrovolných hasičů z Trnavy, naši jednotku a SDH Rudíkov přivolali o půl hodiny později. Hasiči požár o rozloze 18×5 m likvidovali pomocí dvou C proudů. Naše jednotka zajišťovala kyvadlovou dopravu vody z hydrantu v Trnavě. Škoda, která vznikla majiteli požárem, byla předběžně vyčíslena na 10 000 Kč.

Jaromír Trnka, Jaroslav Tesař, Martin Netík, Pavel Tesař, Rostislav Carda

14. 7. 2007, 17.13

Byl ohlášeno požár maringotky v Kojatině.

TATRA 148 CAS 32

Při cestě k místu zásahu jsme byli vysílačkou odvoláni z důvodu omylu. Operační zaměnil obec Kojatín za Kojetice.

Michal Dvořák, Jaromír Trnka, Rostislav Carda, Jaroslav Tesař

15. 7. 2007, 13.30

Ohlášen požár lesa za obcí Vaneč.

TATRA 148 CAS 32

Jednotka po dojetí na místo zásahu prováděla hašení požáru dvěma C proudy.

HZS Náměšť nad Oslavou, SDH Budišov, Pyšel a Mihoukovice

Jaroslav Tesař, Michal Dvořák, Rostislav Carda, Jaromír Trnka, Roman Ondráček

22. 7. 2007, v 17:15 byl na Krajské operační a informační středisko HZS kraje Vysočina nahlášen požár u obce Kojatín na Třebíčsku.

TATRA 148 CAS 32

Jednalo se o požár lesa a lesní hrabanky na ploše 50 m². SDH Pozďatín zasahovalo dvěma C proudy. Naše jednotka dodávala vodu. Požár se obešel beze škody. Příčina je v šetření. Na místě zasahovali profesionální hasiči z Třebíče a dobrovolní hasiči z Budišova a Pozďatína.

Jaroslav Tesař, Michal Dvořák, Rostislav Carda, Martin Nětík, Jakub Carda

DRUŽSTVO	ŠTAF	útok	CELKEM	POŘADÍ	POZV.
BO 35/02 DUBIŠOV	75,15	41,93	117,08	4	
HODOV I	48,70	36,46	115,16	2	
MILOUKOV	75,55	32,85	108,40	1	
KAMENNA	68,82	42,90	116,72	3	74,10
VALDIKOV	75,15	42,50	117,65	6	
ROHY	78,80	38,30	117,10	5	84,35
HODOU II	86,48	37,10	123,58	8	
NÁRAMEČ	78,83	41,04	119,87	7	
ZENY NÁRAMEČ					
DETI STARŠÍ MILOUKOV					
HODOU I					

Závody Nárameč 2006

23. 7. 2007, v 00:09

vyjížděli hasiči z Třebíče, Rudíkova a Budišova k požáru stohu na ploše 40×20 m u obce Rudíkov. Při příjezdu jednotek na místo zásahu byl již stoh z větší části vyhořelý. Hasiči nechali stoh kontrolovaně dohořet a ochlazovali okolí stohu. Škoda byla předběžně stanovena na 25 000 Kč.

TATRA 148 CAS 32

Jaroslav Tesař, Rostislav Carda, Michal Dvořák, Jaromír Trnka

7. 8. 2007, 14.10

Požár lesa menšího rozsahu v obci Rohy.

TATRA 148 CAS 32

Ludvík Carda a Jaromír Trnka

7. 8. 2007, 21.49

Požár stohu mezi obcí Budišov a Nárameč.

TATRA 148 CAS 32

Po příjezdu na místo byl už stoh zcela zasažen plameny, bylo operativně rozhodnuto, že stoh se nebude hasit. Plameny ohrožující blízký lesík se za pomoci dvou C proudů podařilo velice rychle uhasit a lesík se průběžně kropil vodou. Zásah byl ukončen v ranních hodinách, kdy stoh úplně dohořel. Zásobování vodou zajišťovala SDH Nárameč. Dále na místě byly sbory Mihoukovice a Rudíkov, ty však na pokyn velitele zásahu (HZS Třebíč) odjely zpátky na základnu.

Jaroslav Tesař, Jaromír Trnka, Jiří Ondráček, Rostislav Carda, Jakub Carda, Ludvík Carda, Jiří Holubář

8. 8. 2007

Místní obyvatel pálil odpad (větvě, suchá tráva, věnce apod.) za zdí hřbitova u obce Pozďatín.

TATRA 148 CAS 32

Ludvík Carda, Rostislav Carda, Jakub Carda, Jaromír Trnka a Jiří Holubář

15. 8. 2007, ve 21.43

byl ohlášen požár stohu ve Vladislavi směrem na Smrk.

TATRA 148 CAS 32

Na místo se dostavila jednotka profesionálních hasičů ze stanice Třebíč a jednotky dobrovolných hasičů z obcí Budišov, Mihoukovice, Vladislav a Smrk. Při příjezdu jednotek byl celý stoh o rozměrech 40×15 m v plamenech. Hasiči z důvodu zabránění rozšíření požáru ochlazovali okolí. Škoda vzniklá požárem byla vyčíslena na 100 000 Kč. Příčiny požáru jsou v šetření.

Naše jednotka spolu se sborem Mihoukovice hlídkovala na místě do rána.

Jaroslav Tesař, Jaromír Trnka, Michal Dvořák, Jakub Carda, Ludvík Carda a Pavel Tesař

18. 8. 2007

Požár lesa v lokalitě na Břinči

TATRA 148 CAS 32; IFA W50L/ LF16

HZS Třebíč, Náměšř nad Oslavou, SDH Mihoukovice, Budišov, Kamenná

Po příjezdu na místo zde už zasahovala jednotka SDH Mihoukovice.

Naše jednotka zasahovala dvěma C proudy a zřídila čerpací stanoviště spolu s SDH Kamenná

Jednalo se o požár strniště a okraje lesa o rozloze cca 30 arů.

Škoda byla předběžně vyčíslena na 100 000 Kč.

Jiří Ondráček, Rostislav Carda, Jaroslav Tesař, Luboš Taláb, Jakub Carda, Ludvík Carda, Michal Dvořák, Martin Netík

23. 8. 2007

Šest minut po jednadvacáté hodině večerní byl ohlášen požár stohu mezi obcemi Rohy a Oslavička na Třebíčsku.

TATRA 148 CAS 32

Na místo se vydala jednotka profesionálních hasičů ze stanice Třebíč, jednotka profesionálních hasičů ze stanice Velké Meziříčí a jednotky dobrovolných hasičů z obce Budišov a z obce Rohy. Stoh o velikosti 10 x 5 m nechaly jednotky po domluvě s majitelem vyhořet. Požárem byla způsobena škoda ve výši 25 000 Kč. Příčiny požáru jsou v šetření. Jednou z možných variant je úmyslné zapálení.

Jiří Ondráček, Rostislav Carda, Jaroslav Tesař, Luboš Taláb, Jakub Carda, Pavel Tesař, Ludvík Carda, Michal Dvořák

26. 8. 2007, v 15.18

vyjela jednotka profesionálních hasičů ze stanice Třebíč a jednotka dobrovolných hasičů z Budišova k požáru lesní hrabanky a trávy v Budišově u Kněžského kopce.

IFA W50L/ LF16

Jednotka Mihoukovic hasila na místě a naše jednotka zřídila čerpací stanoviště v Mihoukovicích. Požár o rozloze cca 25×30 m se obešel beze škody a jeho příčiny jsou v šetření.

Roman Ondráček, Jakub Carda, Luboš Taláb, Jirka Ondráček

8. 9. 2007. S naší technikou jsme zavítali na dětský den do Studnic, kde TATRA byla opět největší atrakcí.

15. 10. 2007, 21.58–23.45

V chatové oblasti Opatůvka v Trnavě došlo k požáru chaty.

TATRA 148 CAS 32

Na místě zasahovaly jednotky profesionálních a dobrovolných hasičů z Třebíče, Budišova, Rudíkova, Trnavy a Mihoukovic. Po příjezdu jednotek byla část střechy zachvácená plameny. Hasiči provedli rozebrání střešní konstrukce a požár uhasili. Požár chaty si vyžádal škodu dvě stě tisíc korun. Příčina události je v šetření.

Jaroslav Tesař, Roman Ondráček, Rostislav Carda

7. 11. 2007 v 02.16

byl na Krajské informační a operační středisko Hasičského záchranného sboru kraje Vysočina nahlášen požár stodoly v Nárámči

TATRA 148 CAS 32

Na místo události vyjela jednotka profesionálních hasičů ze stanice Třebíč a jednotky dobrovolných hasičů z obce Budišov, Pozďatín, Nárámec a Rudíkov. Při příjezdu jednotek na místo byla celá stodola ve tvaru písmene L zachvácená plameny. Hasiči na místě ochlazovali okolní stodoly, aby nedošlo k rozšíření požáru. Střecha stodoly byla postupně rozebírána a požár hašen pomocí několika C proudů. Škoda způsobená majiteli byla předběžně vyčíslena na 500 000 Kč.

Naše jednotka hasila pomocí jednoho C proudu, zásobování vodou zajišťovaly Míhoukovicce (10 cisteren).

Pravděpodobnou příčinou požáru byla práce na okružní pile den před požárem. Hasiči svým zásahem zachránili hodnoty ve výši 500 000 Kč. Při požáru nebyl nikdo zraněn. Jaroslav Tesař, Rostislav Carda, Ludvík Carda

4. 1. 2008, v 18.12

vyjížděli profesionální hasiči z Náměště nad Oslavou a dobrovolní hasiči z Budišova a Pozďatina k požáru dřevěné boudy na ploše 5×7 metrů u kravína v obci Pozďatin, která sloužila dětem jako klubovna.

Hasiči požár likvidovali vysokotlakem, dále rozebírali dřevěnou konstrukci a místní jednotka až do ranních hodin požár dohašovala a dozorovala.

Při požáru nebyl nikdo zraněn.

Požár se obešel beze škody. Příčina požáru je v šetření.

Jakub Carda, Jaroslav Tesař, Ludvík Carda, Martin Netík, Michal Dvořák

17. 2. 2008, 22.42

Jednotka vyjížděla k požáru domu, ale po výjezdu byla odvolána, protože z důvodu chybného nahlášení místa události došlo k záměně obce Častotice za Častohostice.

Jaroslav Tesař, Jaromír Trnka

Jaroslav Tesař

Jazykový vokýnko

Na naší cestě Moravou při poznávání lidové mluvy se dostáváme na Valašsko, které je známé jednak skupinou Mňága a Žďorp, jejíž členové se k němu hrdě hlásí, ale zejména Valašským královstvím, nyní i proto, že se vlastně neví, kdo tím valašským králem je. Valašské nářečí už je známé méně. Četli jsme Slovácko sa súdí, sledovali jsme (na stránkách iDNES a pak i v televizi) *Denik Ostravaka*, o Hantecu vycházejí knihy i céděčka, málokdo neví, jak se mluví o *Holomóca*. Ale valaština?

No, podíváme se na ni. Dislokace užívání je celkem nesporná – zahrnuje území mezi Beskydy a Vsetínskými vrchy, Lipníkem nad Bečvou a Velkými Karlovicemi. Jako každé nářečí má i to valašské více podob, v různých oblastech a někdy i obcích se užívají odlišné výrazy i výslovnost. My si všimneme hlavních znaků.

V mluvě valašské se od spisovného jazyka odlišuje výslovnost některých hlásek. Například l se vyskytuje ve čtyřech formách: měkké [kl'úč], střední [bélouhubý], tvrdé [lúka] a tvrdé dlouhé [sllp]. I hláska r se někdy prodlužuje [krrdel] (hejno, hodně). Dvojhláska šť se vyslovuje (podobně jako leckde jinde na Moravě) šč [děšč]. Souhláska k se v některých případech vyslovuje tvrdě jako g a samohláska ě se též někdy ztvzuje [negde]. Jindy se vyskytuje dlouhé ě [mjérka]. Místo ou se říká ú [kúkol]. Místo *nevijou* nebo *nevijó* se zde říká *nevija*.

Valach, třebaže samohlásky nevyslovuje krátce, často užívá velmi stručných výrazů, čímž se přibližuje mluvě ostravské (*A já, otoča sa, dom ten tam*).

Zajímavé výrazy má i toto nářečí. Mnoho slov zde mají pro člověka, ať muže, či ženu. Je pozoruhodné, že velká většina těch pojmenování není příliš lichotivá. Jsou to například *okřapa* (škaradý nebo vysoký a neohrabaný chlap), *balamuša* (lhář), *táp*, *řapák*, *tumpa*, *tumpák*, *tumpala* (hlupák), *tuť-muť* (budižkničemu), pro ženy *kyča*, *kyčma* (nepořádná žena), *kyda* (tlustá žena), *dopuščalka* (svobodná matka), *nohaňa* (dlouháňka), *rochla* (hubené děvče), *mňága* (hloupá žena, podle stejnojmenné skupiny to může mít i jiné významy), výraz *zdrha* nemá nic společného s útěkem, ale je to potměšilec. Také to může být tvrdé maso, čímž se dostáváme k jídlu. *Kontrabáš* není basa, ale kaše z brambor a pohanky. Jiná jídla se jmenují *areštantská polévka* (česnečka), *mňaganec* (rozvařený knedlík), *pupák* (švestkový knedlík), *pučičina* (psí pečínka), *náběl* (mléko a mléčné výrobky), *engliš*, *ingliš*, *ingriš*, (bonbón), *štolverk* (karamelový bonbón). Žízeň Valachů dokumentují výrazy *gergelica* (kořalka), *šašanka* (demižón), *dlačkaňa* (plochá láhev), *nařatý*, *smyklý* (opilý). *Pučík* či *blvoň* je pes, *ušípané* je prase, zatímco *ušípaný* znamená špinavý. *Záchod* není WC, ale západ (že by již vliv polštiny?), *řit'* je zase spodní část snopu, srv. *řit'ovi* ze Slovácka). *Nováky* znamenají peníze, *vynátoha* je pak útrata.

Ani jiná slova nepostrádají půvabu: *ryrýkáni* (hluk), *okatiť* (vyvalovat oči), *pavlač* (kůr v kostele), *hlyboček* (úval), *chacháli* (zarostlý, ostnatý keř), *gyzd* (svinstvo), *smotlacha* (obilí s plevem), *kalupinka* (průjem), *mrtvá knížka* (životní pojistka), *cmáňat*, *čmáňat* (kouřit – srv. *Čmaňa* alias Valach Pavel Zedníček).

A víte, co znamená, když se na Valašsku řekne *suchý čaj*? No přece – čaj bez slivovice.

Myslím, že jsme si dostatečně ukázali, že jazyk valašský zasluhuje naši pozornosti. Takže je na tomto místě na místě na místě dlouhého výkladu uvést odkazy na internet (pan učitel promine, tu slovní hříčku jsem si nedokázal odpustit).

Nářečí Ratiboře včetně slovníku: <http://www.etf.cuni.cz/~miksik/texty/dialekty.htm>
(~ se napíše Alt 0126)

Nářečí okolí Hostašovic: <http://web.quick.cz/mplesek/krasamluvy.htm>

Nářečí u Lužné: http://www.nasemorava.cz/prezentace/0177luzn/13_18.htm

Slovník: <http://www.jurkovic.cz/slovník>

Další slovník a více informací: <http://www.divadloschod.cz/val.atheny>

Ladislav Dokulil

Lužice u Hodonína

V době, kdy vychází toto číslo Budišovského zpravodaje, uplyne rok od primice P. Jiřího Janouška, který nyní působí v Hodoníně a spravuje i farnost Lužice u Hodonína. Pokusíme se nyní přiblížit působíště našeho kněze, nejlépe srovnáním s naší farností a městysem. O to se pokusíme v případě farnosti Lužice u Hodonína. Srovnání města Hodonína s Budišovem by nemělo příliš smyslu, navíc do některého dalšího čísla našeho zpravodaje připravujeme reportáž z tohoto sídla děkanství, snad i podepřenou návštěvou farnosti sv. Vavřince v Hodoníně. Pokud by někdo z čtenářů měl do působíště P. Janouška namířeno, uvádíme zde pořad bohoslužeb v kostele sv. Vavřince v Hodoníně: Po 17.45, Út–Pá 6.45 a 17.45, So 8.00 a 17.45 (s nedělní platností), Ne 6.50, 8.00, 9.15 a 17.45. Kterou tu mši sv. bude kdy náš kněz sloužit, nemohu sloužit.

A teď již porovnání farností:

Lužice u Hodonína	Budišov
Zařazení do děkanství	
Děkanát Hodonín – 19 farností děkan Mons. Mgr. Josef Zouhar, far. v Hodoníně	Děkanství velkomeziříčské – 17 farností děkan P. Jan Peňáz farář ve Velkém Meziříčí
Farnost a správa farnosti	
<p style="text-align: center;">Farnost Lužice u Hodonína</p> <p style="text-align: center;">Excurrendo administrátor R. D. Mgr. Jiří Janoušek (kaplan v Hodoníně) 1 obec – cca 2800 obyv.</p>	<p style="text-align: center;">Farnost Budišov</p> <p style="text-align: center;">administrátor R. D. Mgr. Václav Novák (excurrendo administrátor farnosti Pyšel) 6 obcí + 2 samoty – cca 2350 obyv.</p>
Farní kostel a návštěvnost bohoslužeb	
<p style="text-align: center;">Kostel sv. Cyrila a Metoděje dostaven r. 1874</p> 	<p style="text-align: center;">Kostel Nanebevzetí P. Marie a sv. Gotharda ze 12. stol. slohu románského, gotického, barokního i renesančního</p>

Betlém v Lužicích

rozměry kostela 26×9 m
 boč. kaple u věže menší než sakristie v Budišově
 Mše sv. St a Pá 18.00,
 Ne 9.15
 Návštěvnost ve všední dny cca 50,
 v neděli cca 140

Betlém v Budišově

rozměry kostela 32×19 m
 boční kaple podél hlavní lodi
 Mše sv. Po, Čt, So 18.00 (v zimě 17.00),
 Pá 7.00, Ne 8.00
 Návštěvnost ve všední dny cca 40,
 v neděli cca 400

Schola a chrámový sbor

schola v Lužicích

V Lužicích mají scholu i chrámový sbor

schola v Budišově

V Budišově je jen schola

chrámový sbor v Lužicích u Hodonína

budišovští zpěváci na soutěži v Třebíči

Akce farností

Tříkrálová sbírka
hrkání tradiční hrkačkou v Velikonocích
různé poutě a další akce během roku
nově průvod Božího Těla

Boží Tělo v Lužicích

Tříkrálová sbírka

různé poutě a další akce během roku
tradiční průvod Božího Těla

Boží Tělo v Budišově

Obec (základní údaje)

Znak a prapor obce Lužice u Hodonína

Obec, cca 2785 obyv. (1. 1. 2008)
752 ha, 175 m n. m.
1. písemná zmínka r. 1250

Znak a prapor městyse Budišov

Městys, 1187 obyv. (1. 1. 2008)
1330 ha, 480 m n. m.
1. písemná zmínka r. 1234

Zapsané kulturní památky

sousoší Piety s křížem

kostel Nanebevzetí P. Marie a sv. Gotharda
včetně hřbitova a ohradní zdi
boží muka u cesty do Hodova

	<p>socha sv. Jana Nepomuckého socha sv. Josefa sousoší sv. Rodiny sousoší sv. Václava s anděly sloup se sousoším Nejsv. Trojice a světců větrný mlýn zámek včetně parku</p>
Školy	
<p>Základní škola Mateřská škola pobočka Zákł. umělecké školy Dolní Bojanovice</p>	<p>Základní škola Mateřská škola</p>
Služby	
<p>pošta, obchody (potraviny, textil, oděvy, drogerie, trafika, průmyslové potřeby, zahradnictví, květinářství), pohostinství a restaurace, bar, autoopravny, autodoprava, benzínová stanice s motorestem, zlatnictví, cukrárna, knihovna s internetem dětský lékař, praktický lékař, stomatologie, gynekologie, lékárna, masáže</p>	<p>pošta, obchody (potraviny, textil, oděvy, drogerie, trafika, průmyslové potřeby, zahradnictví, květinářství), pohostinství a restaurace, autobazar, autodoprava, 2 benzínové stanice, knihovna s internetem dětský lékař, praktický lékař, stomatologie, gynekologie (?), lékárna, masáže</p>
Hospodářství	
<p>Zemědělské družstvo, vinařství Těžba ropy, plynu, ložiskové vody, lignitu Výroba tabulového a dutého skla Železniční zastávka</p>	<p>Zemědělské družstvo Polygrafická výroba a kovovýroba Železniční zastávka</p>
Spolky	
<p>Slovácký krúžek Lužice Lužičtí mužáci Dětský národopisný soubor Lužičánek Cimbálová muzika Lužice Klub seniorů Muzejní spolek Junák Včelaři ČZS ČSCH TJ Baník TJ Sokol</p>	<p>Ochotnický divadelní soubor Rocková skupina Sociál band Budišovské ženy a jejich příznivci Junák Včelaři ČZS ČSCH TJ Sokol</p>
Kultura a sport	
<p>folklorní akce - hody, vinobraní, besedy u cimbálu, zábavy koncerty vážné hudby v kostele, plesy, výstavy, sochařská symposia, soutěž rozkvetlé Lužice TJ Baník - fotbalový stadion, tenisové kurty, volejbalové hřiště TJ Sokol - sokolovna, travnaté hřiště přírodní koupaliště Lužák – volejbalové a nohejbalové hřiště víceúčelová sportovní hala</p>	<p>Divadelní představení, zábavy, rockové koncerty, besedy varhanní koncerty v kostele, plesy, výstavy, soutěže pro děti, slety čarodějnic TJ Sokol - travnaté hřiště, víceúčelové hřiště, turnaje v tenisu, volejbalu a nohejbalu Soutěže v házení šipek a petanque</p>

Správa obce	
Starosta Ing. Jaroslav Kreml (SNK), místostarostka 5členná rada, 15členné zastupitelstvo matrika ekonom, účetní sekretářka referent poplatky, Czech point	Starosta Petr Piňos (ČSSD), 3 místostarostové 5členná rada, 15členné zastupitelstvo matrika + poplatky + Czech point ekonom, účetní sekretářka stavební úřad
Obecní zpravodaj	
Čtvrtletník, tisk černobílý s barevnou obálkou Počet stran posledních pěti čísel včetně příloh 52, 40, 52, 44, 56, celkem 244 Zpracovatelé: odpovědná redaktorka Mgr. Jana Ambrožová 7 členů redakční rady redaktor pro jazykovou úpravu grafická úprava v tiskárně tiskárna Lelka Dolní Bojanovice náklad 1100 ks (0,39 na obyvatele)	Čtvrtletník, tisk černobílý Počet stran posledních pěti čísel včetně příloh 104, 72, 80, 94, 80, celkem 430 Zpracovatelé: šéfredaktor Karel Pavlíček 1 člen redakce zajišťující i jazykovou úpravu 1 zpracovatel grafické úpravy tiskárna Charvát Velké Meziříčí náklad 500 ks (0,42 na obyvatele)
www stránky	
farnost: zpracovávají se, zatím http://picasaweb.google.com/farnostluzice obec: http://www.luziceuhodonina.cz	farnost: http://www.oubudisov.cz/farnost městys: http://www.oubudisov.cz

Za pomoc při zpracování tohoto příspěvku děkuji uvedeným internetovým stránkám a P. Jiřímu Janouškovi.

Ladislav Dokulil

Oblastní charita se představuje

Vážení přátelé, občané,

se souhlasem pana starosty Petra Piňose Vám na pokračování v několika číslech Budišovského zpravodaje představíme **Oblastní charitu Třebíč (OCHT)** se sídlem na ul. L. Pokorného 15 (Židovská čtvrť), její střediska a činnost. Ředitelem OCHT je Mgr. Petr Jašek.

Oblastní charita Třebíč je nezisková církevní organizace, která vznikla 1. 9. 1992. Je organizační jednotkou Diecézní charity Brno, působí v sociální, zdravotní a humanitární oblasti. Na území okresu Třebíč pomáhá ve svých střediscích lidem, kteří se ocitli v těžké životní situaci.

Seznamování občanů našeho okresu s trebičskou Charitou je součástí projektu **Sousedská výpomoc v obcích**, jenž byl podpořen krajem Vysočina. Jeho hlavní náplní je vyhledávání osob, které potřebují pomoc, i osob, které pomoc mohou nabídnout, a zprostředkování jejich kontaktu, tedy vzájemné sousedské výpomoci tam, kde dosud nefungovala.

Může se jednat například o pomoc v domácnosti, s nákupy, dovozem obědů, dopravou k lékaři, na úřady či na bohoslužby, poskytnutí krátkodobého dohledu pro člena rodiny, který nemůže zůstat ani krátce sám, a podobně. Mnohým osamělým lidem schází někdo, kdo by měl čas si s nimi pohovořit a vyslechl je.

Prosíme, aby se ti z Vás, kteří by rádi posloužili někomu, kdo je v nesnázích, a také ti, kteří pomoc potřebují, ozvali koordinátorce projektu, Blance Spilkové, mobil 739 389 138 nebo vedoucí Farní charity Budišov, Ing. Janě Švaříčkové, Budišov 275, mobil 731 466 505.

Informace o střediscích OCHT by měly posloužit všem občanům, kteří již s rodinnou či sousedskou výpomocí nevystačí a potřebují profesionální pomoc nebo poradenství o sociálních dávkách při péči o nemocné a nesoběstačné členy rodiny.

Podle své situace si můžete vybrat z nabídky v tabulce uvedených charitních služeb nebo se obrátit na nás.

Těšíme se na spolupráci s Vámi i na to, že Vám budeme moci být prospěšné.

Ing. Marcela Blažková, Blanka Spilková

Zleva: Blanka Spilková a Ing. Marcela Blažková v budišovském kostele

Název střediska

Vedoucí střediska
Adresa

kontakt

Charitní ošetrovatelská služba v rodinách

Pavla Dvořáková

568 408 475, 608 860 175

L. Pokorného 15, 674 01 Třebíč

 chops.trebic@caritas.cz

Charitní pečovatelská služba v rodinách Třebíč

Ing. Ludmila Hrubanová

568 420 002, 775 613 621

Vltavínská 1376, 2. Patro, 674 01 Třebíč

 osasistence.trebic@caritas.cz

Středisko rané péče Třebíč

Mgr. Pavlína Kovářová

568 851 402, 606 860 551

Gen. Sochora 705, 674 01 Třebíč

 ranapece.trebic@caritas.cz

www.ranapecetrebic.cz

Stacionář Úsměv Třebíč

Bc. Tomáš Barák, DiS.

568 851 088, 776 252 615

Gen. Sochora 705, 674 01 Třebíč

 usmev.trebic@caritas.cz

Paprsek naděje - centrum služeb pro podporu duševního zdraví Třebíč

Mgr. Jindřiška Šmejkalová

568 408 479

L. Pokorného 15, 674 01 Třebíč

 paprsek.trebic@caritas.cz

Domovinka Třebíč

Mgr. Anna Strnadová

568 851 146, 736 529 304

Gen. Sochora 705, 674 01 Třebíč

 domovinka.trebic@caritas.cz

Charitní pečovatelská služba Kněžice

Věra Neuwirthová

568 885 597, 776 106 782

Kněžice 320, 675 29 Kněžice

 dps.knezice@caritas.cz

Charitní pečovatelská služba Hrotovice

Dyta Chytrová

568 860 868, 737 881 414

F. B. Zvěřiny 217, 675 55 Hrotovice

 dps.hrotovice@caritas.cz

Ambrela - Komunitní centrum pro děti a mládež Třebíč

Bc. Lucie Vetchá

568 408 481, 568 408 476

L. Pokorného 15, 674 01 Třebíč

 ambrela.trebic@caritas.cz

Klub Zámek - centrum prevence Třebíč

Bc. Šárka Majerová

568 408 483, 736 529 299

L. Pokorného 15, 674 01 Třebíč

 zamek.trebic@caritas.cz

www.klubzamek.cz

BARÁK nízkoprahový klub

Bc. Magdaléna Sedláková

568 422 520, 608 609 466

Mládežnická 229, 674 01 Třebíč

 barak.trebic@caritas.cz

K - centrum NOE Třebíč

Mgr. Jaroslav František Žák

568 842 688, 608 808 025

Hybešova 10, 674 01 Třebíč

 noe.trebic@caritas.cz

www.kcentrumnoe.cz

Probační program Most

Mgr. Jaroslav František Žák

568 842 688, 608 808 025

Hybešova 10, 674 01 Třebíč

 noe.trebic@caritas.cz

Domov pro matky Třebíč

Magdaléna Nováková, Dis.

568 828 766, 608 946 179

Manž. Curieových 604, 674 01 Třebíč

 dmt.trebic@caritas.cz

Azylový dům pro muže Třebíč

Barbora Kloudová

568 843 168, 723 037 437

Heliadova 10, 674 01 Třebíč

 ad.trebic@caritas.cz

Dobrovolnické centrum

Ing. Marie Paločková

568 408 482, 775 179 314

L. Pokorného 15, 674 01 Třebíč

 dobrovolnici.trebic@caritas.cz

Humanitární pomoc

Ing. Marie Paločková

568 408 482, 775 179 314

L. Pokorného 15, 674 01 Třebíč

 marie.palockova@caritas.cz

Sociální výpomoc v obcích okresu Třebíč

Blanka Spilková

568 408 477, 739 389 138, 775 613 622

L. Pokorného 15, 674 01 Třebíč

 pomocvobcich.trebic@caritas.cz

Poradna Ruth Třebíč

Olga Jašková

568 845 580, 605 372 765

Oldřichova 1, 674 01 Třebíč

 poradnaruth.trebic@caritas.cz

Osobní asistence Třebíč

Ing. Ludmila Hrubanová

568 420 002, 775 613 621

Vltavínská 1376, 2. Patro, 674 01 Třebíč

Charitní šatník Třebíč

Marta Musilová

Polanka, buňky Unimo, 674 01 Třebíč

Krizová pomoc Třebíč

Zdeněk Čermák

732 912 188

Gen. Sochora 705, 674 01 Třebíč

 krizovapomoc.trebic@caritas.cz

Podrobnější informace získáte na www.trebic.charita.cz

O církvích, vírách a vyznáních III

Když se o samotě modlil a byli s ním jeho učedníci, otázal se jich: „Za koho mne zástupy pokládají?“ Oni mu odpověděli: „Za Jana Křtitele, jiní za Eliáše a někteří myslí, že vstal jeden z dávných proroků.“ Řekl jim: „A za koho mne pokládáte vy?“ Petr mu odpověděl: „Za Božího Mesiáše.“ (Lukáš 9, 18–20)

Podle toho, jak kdo odpovídá na Ježíšovu otázku z úvodního citátu, se dodnes pozná, zda se počítá mezi Ježíšovy učedníky – křesťany – či ne. Takže při bližším pozorném pohledu například zjistíme, že takzvaní „badatelé Bible“ – svědkové Jehovovi – vlastně žádnými křesťany nejsou.

Ve společenství Izraele v době před dvěma tisíci lety byla Petrova odpověď srozumitelná snad každému, dnes by nám pochopení toho, o co v ní vlastně šlo, mohlo činit jisté potíže. O její výklad se pokusím ke konci tohoto textu. Pokud by snad nebyl pravověrně křesťanský, rád se jej zřeknu a ponechám konečné slovo církvi. Koneckonců právě od toho tu církev je.

Ano, křesťanská církev je tu už dva tisíce let a bez ní by naše euroamerická civilizace zřejmě vůbec neexistovala, rozhodně ne v té podobě, v jaké ji denně zakoušíme. To je dobrý důvod k tomu, abychom se, dříve než se vrátíme k úvodní otázce, pokusili o letmou procházku církevními dějinami a učinili k nim několik stručných poznámek.

Předně, ačkoliv je církev tím, co Ježíš předal jako úkol svým dvanácti učedníkům (Proto mohl apoštol Jan na začátku svého prvního listu napsat, že svědčí o tom, co zná z osobní zkušenosti, o tom „*Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme na vlastní oči viděli, co jsme pozorovali, čeho jsme se vlastníma rukama dotýkali – o Slovu života...*“), kolem kterých postupně vyrostly jednotlivé křesťanské obce (dnes se těm obcím říká diecéze a jejich představeným biskupové), její podobu asi nejvíce ovlivnil člověk, který Ježíšovým učedníkem původně nebyl a svou autoritu apoštola odvozoval z pozdějšího soukromého zjevení, jež mu umožnilo prožít a najít nový smysl života v kázání Krista, totiž svatý Pavel. Pavlova neúnavná činnost, osobní nasazení a schopnost syntézy helénisticko – římského myšlení s židovským jsou obdivuhodné, nelze ale nevidět, že do křesťanského společenství vnáší tón, který ve skupině původních apoštolů běžný nebyl: „*Někteří sice káží Krista také ze závidosti a z řevnivosti, jiní však s dobrým úmyslem...*“ (List Filipánům 1, 15).

To, že se v oblasti Středomoří postupně prosadila a dále pak křesťanství ostatní Evropě zprostředkovala právě skupina Pavlova (zjednodušeně nazývaná pohanokřesťané) oproti židokřesťanům, představovaným například prvním jeruzalémským biskupem, Ježíšovým příbuzným Jakubem, vedlo k mnohým nedorozuměním.

Raní křesťané zažívají dvě století více či méně intenzivního pronásledování ze strany římského státu, poprvé za Nerona (54–68 po Kristu), naposledy pak za Diokleciána (v letech 284–305). Diokleciánův nástupce Konstantin je pak iniciátorem velkého obratu, když roku 313 zrovnoprávňuje křesťanství s ostatními náboženstvími, vyznávanými v římské říši. Léta, která této říši ještě zbývají (zaniká roku 476) jsou pak ve znamení stále užší spolupráce a vzájemného prorůstání státní správy se správou církevní. Církevní správa je také tím jediným, co rozpadlou říši přežije.

V době stěhování národů a počátků středověku je tedy církev organizací, která nese a dále předává psanou kulturu a civilizovaný právní řád. Zatímco i králové jsou v těchto dobách negramotní, každý farář číst umí, neboť to k výkonu svého povolání potřebuje. Evropa, v níž žijeme dnes, je pak výsledkem velkého projektu obnovy římské civilizace, civilizace v bouřlivých dobách pátého až devátého století téměř ztracené. Je výsledkem projektu, který iniciovali a na němž se spolu s panovníky – zakladateli dynastií, a tedy nepřímě dnešních evropských států, podíleli biskupové, misionáři, kněží a mniši. Nakořik byl projekt úspěšný, můžeme posoudit sami. Ti, kteří v Evropě, počínaje velkou francouzskou revolucí (jež se symbolicky pokusila roku 1792 zavést nový občanský kalendář bez Krista), zkoušeli stavět na jiných základech (liberalismus, ateismus, nacionalismus, socialismus, v posledku pak komunismus, fašismus a nacismus) a *kámen nárožní* ve svých plánech vynechali, způsobili mnoho utrpení a zanechali za sebou spoušť.

Záměrně se v našich poznámkách vyhýbáme vnitřním záležitostem církevních dějin, jakož i teologii (za její nejvýznamnější představitele bývají obvykle považováni svatý Augustin – biskup ze druhé poloviny 4. století a svatý Tomáš Akvinský – mnich ze 13. století), liturgii, dogmatice, etice a tak dále, neboť výklady k těmto otázkám přesahují naše možnosti a pravomoci. Nemůžeme se ale nezmínit o událostech, které vedly k tomu, že se dnes můžeme potkat ne s jednou, ale s mnoha křesťanskými církvemi. Ten plurál u slova církve se objevuje už v apoštolských dobách, tehdy ale ještě znamenal jednotlivé církevní obce, zatímco dnes zakládá rozdíly nejen místní, ale i věroučné a organizační.

K dodnes trvajícím roztržce mezi křesťanským Východem a Západem došlo roku 1054. Už před ní zde byly rozdíly v liturgickém jazyce (na východě řečtina, později staroslověnština, na západě latina), v otázkách kompetenčních a v názorech na vztah církve a státu, nikoliv však rozdíly věroučné. Ty ani dnes, po téměř tisíci letech odlišného vývoje východních (ortodoxních či pravoslavných) a západních (katolických) křesťanů nejsou nijak podstatné a ani jedna strana nezpochybňuje platnost svátostí (křest, biřmování, svatě přijímání, zpověď, kněžské svěcení, manželství, pomazání nemocných), udělovaných věřícím stranou druhou. Zajímavější je odlišný vývoj ve dvou základních typech evropské civilizace, jejichž hranice se kryjí s hranicemi náboženskými. Dějiny Západu byly vždy multipolární, poznamenané napětím mezi mocí světskou (císař) a duchovní (papež), ale i napětím mezi jednotlivými panovníky a šlechtou, šlechtou a svobodnými městy, jakož i nezávislým postavením univerzitní inteligence (například Husovy názory byly, pokud by zůstal u toho, že by je předkládal na univerzitě jako teze k diskusi a nevyhlašoval je z kazatelny prostým věřícím, zcela v normě tehdejšího myšlení a nezpůsobily by mu žádné problémy). Toto vše vedlo ke vzniku společnosti, již dnes nazýváme svobodnou a demokratickou. Na Východě se církev vůči státu vymezovala podstatně méně. Velkoknížata moskevská přejala model své vlády od tatarských chánů, moc šlechty a měst zničil nejpozději Ivan Hrozný a přes Petra Velikého a Josifa Vissarionoviče Stalina už zde vede přímá cesta k dnešnímu stavu Ruska (post)putinovského. Toto není kritika ruské kultury (kterou milují a obdivují) ani pokus upírat pravoslavné církvi duchovní hloubku a vnitřní ryzost (je nejspíš větší než naše západní), ovšem typ vlády, který vznikl na východě Evropy a který byl uplatňován i u nás v letech 1948 až 1989, považují za pro náš národ devastující.

Druhé štěpení už se děje pouze v rámci Západu a začíná v 16. století. Mnohé nešťastné průvodní jevy multipolárního napětí, o němž jsem se zmínil v předchozím odstavci, tehdy v očích věřících církev diskreditovaly a vzbudily mocné volání po její nápravě. Ta se měla dít návratem ke kořenům, obnovením prostoty a čistoty víry a odvrhnutím lidských příměsí k původnímu Božimu slovu. Vedle nejznámějších představitelů tohoto proudu, nazývaného reformace, jimiž jsou Martin Luther a Jan Kalvín, tu působila celá řada dalších. Výsledkem jejich úsilí však nebyla reforma církve obecné, o níž jim původně šlo, nýbrž vznik celé řady navzájem se od sebe dosti lišících církví reformovaných. V dnešní České republice působí tyto: Apoštolská církev, Armáda spásy, Bratrská jednota baptistů, Církev adventistů sedmého dne, Církev bratrská, Církev československá husitská, Evangelická církev augšpurského vyznání, Evangelická církev metodistická, Jednota bratrská, Křesťanská společenství, Křesťanské sbory, Luterská evangelická církev augšpurského vyznání, Slezská církev evangelická augšpurského vyznání a Českobratrská církev evangelická, což je pouhý zlomek z celkového počtu reformovaných církví ve světě. Ačkoliv se od katolické i pravoslavné církve odlišují co do chápání a počtu jednotlivých svátostí (pozorný čtenář si o něco výše spočítal, že katolíci i pravoslavní jich udělují sedm), lze je všechny počítat mezi církve křesťanské, neboť se do nich vstupuje viditelným znamením, jež milost Boží symbolizuje a zároveň reálně zprostředkovává, totiž křtem vodou ve jménu Otce, Syna a Ducha svatého.

Tím se oklikou dostáváme k původní otázce a ke slíbené odpovědi na ni.

Apoštol Matouš (27, 51 – 53) píše, že když Ježíš na kříži zemřel, *...chrámová opona se roztrhla v půli odshora až dolů, země se zatřásla, skály pukaly, hroby se otevřely a mnohá těla zesnulých svatých byla vzkříšena; vyšli z hrobů a po jeho vzkříšení vstoupili do svatého města a mnohým se zjevíli.* Ať si to uvědomujeme nebo ne – ale člověka dělá člověkem právě to, že si to uvědomuje – žijeme ve světě, v němž nutně počátek obsahuje a předurčuje i konec. Ve světě, v němž nelze uniknout smrti. Ve světě, v němž přes veškerou snahu moderní vědy počet nemocí zůstává konstantní – po nalezení léku na jednu se vzápětí objeví jiná, nová. Ve světě, který se snažíme zlepšit mnoha opatřeními. Jak směšná jsou ale naše opatření, naše dopravní značky, airbagy, hygienické normy, preventivní prohlídky, zdravotní a sociální pojištění, když přijdou záplavy, tsunami, zemětřesení... Přesto všechno žijeme v iluzi, že přece jen lze zařídít si život tak, abychom zakoušeli věci „dobré“ a ty „zlé“ nás minuly. Nelze. Tento svět je totiž založen na polaritě a rozporu. Máme sice často možnost volit takzvaně mezi „dobrem“ a „zlem“, tím ale to, čemu říkáme zlo, ze světa nezmizí. V příběhu o pádu (Genesis 3, 4–5) had ženu ujišťoval: *„Nikoli, nepropadnete smrti. Bůh však ví, že v den, kdy z něho (to je stromu poznání) pojíte, otevřou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé.“* Neměli bychom tedy být překvapeni, že se tak skutečně děje. Dále se pak píše, že *Hospodin Bůh udělal Adamovi a jeho ženě kožené suknice a přioděl je.* (Genesis 3, 21) Ten oděv z kůže nosíme všichni dodnes – je to naše tělo. Stav, ve kterém se nacházíme, křesťané nazývají dědičným hříchem. Stav, ke kterému máme dospět, nazýval Ježíš Božím královstvím a opakovaně upozorňoval na to, že je blízko, tady, teď, mezi námi. Pouze u Boha neexistuje žádný čas, jen ustavičná přítomnost. Pouze u Boha neexistuje žádná polarita. Pouze Ježíš mohl říci: *Já jsem Alfa i Omega. první i poslední, ten živý...* (Zjevení Janovo, 1, 8+17–18). Roztržená chrámová opona, kterou zaznamenal svatý Matouš, nebyla znamením konce staré smlouvy mezi Hospodinem a Izraelem, ani znamením počátku

smlouvy nové, rušící tu předchozí, jak se někdy také uvádí. Ježíš Kristus, pravý Bůh a pravý člověk, nepřišel, aby dal světu nové zákony, ale aby jej svou smrtí na kříži vykoupil a navěky spasil. V jistém smyslu jsou všechna církevní dogmata – pravdy předkládané k věření – pokusem trhlínu v chrámové oponě, **v oponě oddělující člověka od Boha**, zase zašít, nebo ji alespoň vyzdobit tak, aby vypadala „pěkně“. Kromě svého učení (to, že je neomylné a přesto dobově podmíněné, se vzájemně nevylučuje) ovšem církev také podle Ježíšova slibu ...*hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku* (Matouš 28, 20) Ježíšova slova dále předává a ve svých svátostech (ano, pozorní čtenáři už vědí, že jich je sedm) živoucího Krista ustavičně zpřítomňuje a dává nám tak možnost zakoušet Jeho království.

Jiří Horák

Stále ještě komunismus v nás

Když Karel IV. se svým otcem Janem pokládali v roce 1344 základní kámen na stavbu Katedrály, měl Karel na mysli především to, že Praha byla sídlem arcibiskupství, a vyjádřením toho měl být tento chrám. Zvoleno bylo místo hned vedle hradu, kde bývala stará románská bazilika, kterou Katedrála nahradila. Záměrně měla výška Katedrály převyšovat výšku hradu, aby bylo vidět, že dům boží je důležitější než dům císaře. Karel, jak víme, byl zbožný člověk a ve svém císařství a především v Českých zemích postavil řadu kostelů a klášterů, které stavěl ke slávě boží. Pyšně se hlásíme ke Karlu IV., ale máme při tom na mysli i jeho duchovní rozměr?

On nestavěl kostely a především Katedrálu pro komunistické ateisty, kteří se nyní cítí povolání o Katedrále rozhodovat. Jistě se už šedesát let musí otáčet v hrobě, a je s podivem, že jsme dosud nenašli sílu navázat na to, co měl Karel na mysli, když se snažil Čechům vtisknout křesťanské hodnoty. Žasnu nad tím, jak se hrad snaží svou vůli překonat vůli Karlovy, Katedrálu přece nikdo neodstěhuje do Říma. Jde tu jen a jen o ješitnost a rádobu vlastenectví.

Co se však dá očekávat od politiků, z nichž většina byla vychována socialistickou školou? Tato jim vštěpovala odpor ke všemu duchovnímu, naše dějiny vykládala zkrlesně a k církvi i šlechtě se chovala nepřátelsky. A tak vidíme pokřivený vztah nejen politiků, ale bohužel i národa ke všemu duchovnímu a křesťanskému.

Jeví se to i v postoji k navrácení církevního majetku. Při tom každý z našich občanů, o politicích nemluvě, by se vehementně hlásil o vše, co mu bylo ukradeno. Proč se stejně spravedlivě nedíváme i na majetek, který komunistická vláda ukradla církvim a *nejen* jim?

Hledáme v historii jen to, kde církev pochybila, ale nechceme vidět, co dobrého přinesla. Myslíme, že by naše země byla stejně půvabná a návštěvyhodná, kdybychom tu neměli nádherné stavby hradů a zámků, kostelů, klášterů a božích muk u cest? Hleďte podobné poklady jinde. Málokde jich najdete tolik. I to je dílo církve. Ta nádherná gotika, to nádherné baroko, které nám ledaskdo může závidět.

Při tom, za čtyřicet let, kdy lid, na jehož mínění se obracíme, měl tato díla v rukou, bylo mnoho zdemolováno a poničeno. Současně s tím byly poničeny mravy, vkus a morálka. Bořitelé chrámů by přece neměli o chrámech rozhodovat.

A je mi líto, že máme politiky, kteří se nedokázali ani dovzdělat, ani zavrhnout postoje vštěpované jim v komunistických školách.

Je mi líto, že z jejich slov stále čpí, čím v těchto školách nasákli.

Nepotřebujeme politiky, kterým jde jen o vládní a poslanecká křesla. Morálka není jenom věcí církve a jejich organizací, ale národ Masaryka (Ježíš, ne César) a Karla IV. by měl už konečně navázat na jejich dědictví. Politická špička by mu v tom měla být příkladem. Bylo by pak rozhodování, o Katedrále a církevním i jiném ukradeném majetku, snadnější.

Janiček

Laik žasne aneb Občas se musím štípnout

Jdu takhle nedávno po Hybešce a najednou zůstanu stát a ještě se dva kroky vrátím. Ne, nemýlila jsem se. Jazyková škola opravdu nabízí výuku angličtiny pro děti od tří měsíců. No, v Brně se člověk brzy odnaučí všemu se divit. Příslušnou metodu neznám, třeba to má něco do sebe.

Vzpomněla jsem si pak, že mě pár dní předtím skoro na témže místě zaujal mladík v obleku s mnoha trásněmi, který měl půl hlavy světlé s růžovými pruhy a na druhé půli měl tmavé dredy. Potkávám často mládež, někdy i postarší „hipíky“, s účesy různých barev a tvarů nebo naopak cíleně holohlavé a ve značně netradičních ohozech, s pírsingy a tetováním, ale výše zmíněný mladík mě přece mírně udivil. To „mírně“ bych chtěla zdůraznit. Jak už jsem psala, v Brně člověk vidí ledacos, takže ho hned tak něco nepřekvapí. Přece se však najdou výjimky.

Párkrát jsem potkala milovníky zvířat s fretkou na vodítku, jednou měla jedna slečna na řemínku poletujícího krkavce. Normálka. Když jsem ale potkala pána, který měl na rameni gekona, myslela jsem nejdřív, že mám halucinace, a litovala jsem, že nemám vedle sebe někoho, kdo by mně dosvědčil, že nespím.

Stejný pocit jsem zažila při setkání se skupinkou lyžařů v ulici pod Petrovem. Nebylo by na tom nic zvláštního, kdyby se to nestalo v létě. Dotyčná parta měla na nohou normální lyže – nikde žádná kolečka – a zimní oblečení. Asi se jednalo o nějakou recesi. Nebo se chystali k natáčení? Dost jsem tehdy spěchala, takže jsem neměla čas sledovat jejich další počínání (doufala jsem, že se pak víc dovím z Jihomoravského večerníku nebo nějakého oblastního tisku, ale marně – no, abych pravdu řekla, tak moc jsem zase po tom nepátrala). Později jsem si ale vyčítala, že jsem se tehdy měla přece jen zastavit a zeptat se, „vo co gou“, jak se teď někdy říká. Mám totiž ráda ve všem jasno a nevysvětlené jevy nejsou moje parketa (tím spíše jevy nevysvětlitelné, ale těmi se zde nemíním zabývat).

Na ulicích se občas setkávám s podivnými existencemi a myslím, že zdrogovaného jedinice obvykle poznám. Udivil mě naopak slušně vypadající seriózní mladý muž, který zřejmě k feťákům nepatřil, když na zastávce tramvaje pojednou bez úvodu pravil sám k sobě:

„Paroubek, Paroubek, máš u mě vroubek“, načež upadl opět do mlčení.

Vzpomněla jsem si pak na případ, kdy mě zaslechnutá „samomluva“ poněkud znepokojila (význam uvozovek vyplyne později):

Jedu si v klidu tramvají, když se do ticha ozve stařecký mužský hlas: „Sedím, sedím, ani se nehnu“. Trochu to se mnou škublo, a když jsem za chvíli zaslechla: „Pořád se nehýbám“, politovala jsem v duchu stařečka, který to zřejmě nemá v hlavě v pořádku. Hlas byl sice naléhavý, ale laskavý, netřeba se tedy bát. Za chvíli na to jsem vystupovala a nenápadně jsem očima hledala ubohého pána. Vystupoval také. On i jeho pejsek!

Podobného omylu jsem se dopustila ještě za studentských let, když jsem v Květné zahradě v Kroměříži viděla člověka, jak mluví do zdi. Myslela jsem tehdy opravdu, že utekl ze sousedního blázince, dokud mi známí neukázali jeho společníka, který s ním komunikoval na druhém konci „akustické zdi“. Připomínám, že podobný experiment můžeme provádět třeba na Mohyle míru u Slavkova.

Vrátím se od omylů zas k neobvyklým jevům. Napadá mě jich ještě několik, ale stěží se něco vyrovná tomu, co mně nedávno provedla kontroverzní Adélka. Musím předeslat, že to není dívka, ale tramvaj. Možná jste už o ní slyšeli, kolem jejího uvedení do provozu bylo mnoho kritických připomínek, takže výraz „kontroverzní“ bude asi na místě.

Někdy na začátku loňského podzimu jsem v centru nastoupila do tramvaje číslo 9 a hned jsem poznala, že je to neobvyklá šalina. Byla větší, pět kloubově spojených částí, ve dvou sedadla proti sobě. Nejvíc mě ale upoutalo, že vedle běžného informačního tabla visely od stropu dva monitory, na kterých jsme mohli sledovat její trasu. Na spodní části byla příští zastávka a nad ní postupně přibývaly zastávky další. Ústní hlášení jsem neslyšela, ale i tak se každý mohl o stanicích dobře informovat. Blížila jsem se už k domovu, když jsem vytřeštila oči. Za zastávkou *Halasovo náměstí* se na monitoru neobjevila konečná (někdy *Lesná*, jindy *Čertova rokle*), ale *Slavičkova*, *Fillova*, pak *Loosova* ... – pro nezavščené: jde rovněž o zastávky, ovšem pouze autobusové!

Uvažovala jsem, jestli je možné, že by přes noc položili koleje a protáhli trasu až na *Haškovu*, a došla jsem k závěru, že je to krajně nepravděpodobné. Z toho vyplývá, že jsem se asi zbláznila. A zase jsem neměla při sobě žádného známého, který by mně dosvědčil, že i on vidí to, co já. Upozornila jsem na neobvyklé zastávky aspoň vedle sedící slečnu. Podotkla, že je to divné. Divné?! Mně to připadalo šílené. Později se mi dostalo vysvětlení, že na monitoru v tramvaji byla asi zobrazena trasa autobusu pouliční dopravy. Přijala jsem to, nicméně když jsem jela Adélkou příště, sledovala jsem monitor s obavami, rozhodnuta, že pokud opět „pojedeme“ přes *Slavičkovu*, zavolám do psychiatrické léčebny v Černovicích, aby mně tam připravili postel. Naštěstí k tomu nedošlo, a tak spávám, alespoň prozatím, doma.

Ted' by bylo asi na čase skončit, ale nedá mi to, abych nedala „do placu“ ještě dva zážitky. Příhodu s Adélkou sice nepřekonají, ale ráda na ně vzpomínám.

Před několika lety se mně dostaly znovu do rukou Zpěvy sladké Francie. S chutí jsem se do nich začítla a u některých jsem si vybavila i melodii. Zvláště *Dezertér* mi nešel z hlavy, a tak jsem při přepírání prádla v koupelně zpívala „s citem“: „*Já na vojnu se dal pro krásnou plavovlásku ...*“. Nedošla jsem ještě ani k zápletce, kdy „*na louce zelené jsem zabil kapitána*“, když se odněkud, zdálo se, že shora, ozvalo: „Zmlkni, nech toho!“

Zmlkla jsem a nechala toho, i když bylo před polednem, takže jsem noční klid rozhodně nerušila. Před tím jsem však, rovněž s citem, zavolala: „Trhni si!“

Nebyla jsem ale vůbec naštvaná. Příhoda mě naopak velmi pobavila a vyvolala ve mně také několik otázek. Přímo nade mnou bydlela stará paní, takže hlas buď přišel z některého vyššího patra, nebo, i když to tak nevypadalo, zespoda (tam bydlel opravdu dost nerudný nájemník). Mně však připadalo, jako by jeho majitel stál vedle mě. Takže jsem se v duchu (možná jsem měla nahlas, byla by větší legrace), ptala: „Kdo jsi, neznámý sousede?“ Pravděpodobně se opravdu blíže neznáme. Těch pár mužů, které v našem domě znám jménem, bydlí (až na výše zmíněného nerudu) na protější straně. Známe se alespoň od vidění? Má něco proti Hanuši Jelínkovi a *Zpěvům sladké Francie*? Nebo proti mému zpěvu, či proti zpěvu vůbec? Ve skutečnosti jsem ale po totožnosti kritika nepátrala, a tak asi zůstane i nadále tajemstvím, koho jsem tehdy svým vystoupením vytočila.

Ani moje poslední vzpomínka se nedotýká nějaké větší záhady. Musím se pro ni vrátit do mládí, vlastně, chci-li objasnit souvislosti, až do dětství.

Chodila jsem tehdy asi do čtvrté třídy, když jsem se poprvé seznámila s *Lovci mamutů*. Pan učitel nám z této asi nejznámější Štorchovy knihy četl na pokračování a všem se nám moc líbila. A tak, když se mě jednou maminka při nějaké příležitosti zeptala, jaký bych si přála dárek, řekla jsem, že *Lovce mamutů*. Zašly jsme tedy do knihkupectví a já jsem se už moc těšila na to, jak si budu milovanou knížku číst. Zažila jsem ale veliké zklamání – vytoužené *Lovce mamutů* neměli a nabízeli nám místo ní jakousi *Minehavu* od téhož autora. Moc jsem o ni nestála, ale maminka ji přesto koupila. Když jsem se pak ale do ní začetla, zjistila jsem brzy, že mě zaujala ještě mnohem víc než *Lovci*. Od té doby jsem pak přečetla snad každou knihu od Eduarda Štorcha. Všechny se mně líbily, ale *Minehava* zůstala na prvním místě. K zajímavému dobrodružnému příběhu o předvěkých lidech jsem se často vracela a není tedy divu, že mě brzy napadlo, jak by bylo hezké vidět jej ve filmu. Když jsem pak byla starší, snažila jsem se tento nápad prosadit psaním dopisů redakcím několika dětských časopisů. Ve své naivitě jsem se domnívala, že jej předají někomu (nevěděla jsem komu) kompetentnímu. Nevzpomínám si už přesně na jejich odpovědi (nějaká aspoň stručná odpověď přišla asi vždycky), jen mně utkvěla v paměti námitka, že prý by bylo těžké natočit film o pravěkých lidech, protože vypadali jinak, než lidé dnešní. Nejprve jsem sice chtěla odepsat, že v *Minehavě* už vystupují lidé předvěcí, kteří se od dnešního člověka vzhledově příliš neliší, ale pak jsem to vzdala.

Později (pochopitelně ne moji zásluhou) byla přece jen u nás natočena trilogie, která vychází ze Štorchových knih, částečně i z *Minehavy*. Možná si vzpomenete – začínající Jiří Bartoška tam hrál *Sokola* (v knize *Sokolí oko*). Myslím, že tyto filmy nedosáhly u diváků nějakého pronikavého ohlasu, alespoň mne moc neoslovily. Zdálo se mi, že mnoho skvělých příležitostí z knižní předlohy zůstalo nevyužito, ale já jsem byla velmi zaujatý divák.

Někdo si teď možná řekne, jak tento příběh zapadá do článku o věcech „podivných či neobvyklých“, ale k tomu teprve přijdu (sebekriticky uznávám, že je to trochu dlouhý úvod a omlouvám se za něj).

Vrátím se tedy do doby před uvedením výše zmíněných filmů. V roce 1965, když slavily úspěch zfilmované Mayovky, podnikla jsem ještě jeden pokus k propagaci

filmové *Minehavy* a napsala jsem dopis do novin (už si nevzpomenu, do kterých). K mému překvapení jej otiskli, což jsem neplánovala a vůbec mě to nepotěšilo. Byla to pochopitelně zkrácená verze, a i když k ní připojili obrázek jakéhosi stařešiny, nevím, jestli bych se pod ni ochotně podepsala. Mé jméno s adresou tam však bylo, a mnozí známi si pak ze mě dělali legraci. Jedna kamarádka například v dopise konstatovala, že už chápe, proč jsem jí tak dlouho nepsala: „Ana, nemáš čas, musíš psát do novin“. Přišel mi však ještě jeden zvláštní korespondenční lístek (konečně se dostávám k jádru věci!). Zvláštní byl v tom, že byl stěží čitelný. Pochopila jsem však, že se pisatel s mými názory ztotožňuje, a protože jeho adresu se mi podařilo rozluštit, zdvořile jsem mu poděkovala. Obratem jsem dostala dlouhý dopis, z kterého jsem přečetla jen pár nesouvislých slov, takže jeho obsah mi zůstal utajený. Mám ho asi ještě někde zastrčený. Tajemné věci mě sice obvykle zneklidňují, ale zde se nejedná o zjev nevysvětlitelný, ale jen o dopis nečitelný, a tak mě to z míry nevyvádí.

Když jsem jednou kamarádám o „tajemném“ dopise vyprávěla, přidaly jsme k němu legendu, jak na moji odpověď marně čekala spřízněná duše a jak by příběh třeba pokračoval.

Že by námět pro telenovelu?

Neznáte nějakého šikovného scénáristu?

Marie Holasová

...Krysař Temnot, jdoucí světem a pískající na flétnu svou píseň, kterou byl zlákan, píseň, která slibuje rozkoš a muka, která slibuje všechno a nic, píseň, kterou si svobodně zvolil. Jde světem Krysař Temnot krokem tanečním a přece těžkým, v botách pobitých železem a ostruhami, tančí jako tančí kůň nebo rytíř v brnění, ale jeho zpěv je omamný a prudký, vydechuje kouzlo na všechny tvory, rostliny a věci ze své puklé flétny, odměňuje zpěv tak kouzelný a sladký, že vlny mořské se na chvíli zastavují a mylí ve svém běhu, aby naslouchaly, jak z trhliny flétny zaznívá pohrdání, záłudnost a posměch, aby poznaly, že v tomto zpěvu se chvěje zloba a zášť. Rozpoutává celý svůj orchestr, v němž jeden hlas je falešný; a je to hlas trubky, na němž nejvíce záleží v této symfonii. Sám kapelník dirigující skladbu se všecek úzkostlivě chvěje, když přichází k místu, kde jej má vyvolat, neboť na něm závisí jeho celičkový úspěch. Neopouští hlas trubky ve své myslí po celé jeho trvání, stojí při něm, podíraje a pozdvihuje jej svou úzkostí a veliké břemeno mu padá se srdce, dozní-li dobře poslední nota. Kolem oken a zahrad za skvělého doprovodu orchestru falešně zpívá Krysař Temnot. Tak poněáhu kazí hru hráčům zaujatým jen svou hrou. Nebo připomíná klaviristu vynakládajícího nenápadně všechno své úsilí, celou obratnost své hry, aby zmátl zpěváka oddávajícího se zpěvu celou svou duší a celým svým srdcem, jednání přítele falešného a obratného, hru falešného hráče s tváří nevinnou a udivenou, jenž dobře maskuje každou svou kartu. Tak Krysař Temnot píská svou píseň, která vane po vši zemi a proniká do všech koutů tajných i dobře strážných nezastavujíc se ani před pevnými hradbami duše Světcovy. Sladčeji a sladčeji zní jeho flétna a vábí a vábí, její hlas je neodolatelný a pokušitelský, ale když dobře nasloucháte, uslyšíte, že se v něm někdo vysmívá. Přímou vám do tváře se chechtá, až cítíte na sobě jeho oplzlý dech. A zní a zní všechny orchestry flétny Krysařovy, při nichž tančíte, usmíváte se a výskáte, ačkoliv to všechno je jen ustrašený kvil myšky skrývající se pod kamenem, zpod něhož je rvána ostruhou zasahující každičké místo jejího chvějícího se tělička.

Věky zní po vší zemi flétna Krysaře Temnot! Vybízí k tanci divokému a ztřeštěnému, jenž není lehkostí, leč vířením do úpadu, prací do úmoru, tancem, který je robotou vrchností, při níž se potíte strachem a bázní před důtkami, které jste někomu vtiskli do ruky. Je věčnou chůzí do kopce, jež nemá konce a nevede k vrcholu, neboť se podobá stavění Babylonské věže, při němž jednoho dne propuká všeobecné šílenství.

A stavba Babylonské věže je šílenstvím člověka zapomínajícího, že k vrcholu nevede pýcha, ale radost, která nás bere za ruku jako průvodce věrný a jistý, aby se stala ochráncem našemu kroužení a našemu zpěvu.

Jediná slza, která povstala z některého nevýslovného hoře v našem srdci, jediná slza, již jsme si ani neuvědomili, propálí jeho dutinu a stoupá nám k hlavě jako vanutí radostného osvobození, aby vytryskla z našeho oka...

Ale člověk pyšný nemiluje než sebe. Staví člověku trůn a válčí na všechny strany, staví Babylonskou věž a nemiluje bratra svého, vede zoufalou válku proti sobě, aby se pobíjel v milionech. Za to byl vydán kamení Babylonské věže, balvanům své domyšlivosti, které na něm leží jako nesmírné břemeno, jež se pomalu sesouvá...

Jak těžko je trestati tomu, kdo miluje. Ale čím jiným může být vzkříšen člověk, jenž naslouchá a nechce vidět, nežli výstrahou, a není-li jiné pomoci, nezbyvá než trest. Milosrdný trestá a pláče při tom. Udílí jen část trestu a druhou část odpouští při polepšení. Tak ponechal člověku po jeho pádu svůj nejkrásnější dar, jednotu řeči. Leč Pýcha, která se lopotí v tolika řečech a proměnách, znovu strhuje člověka k pádu. Stavitel Babylonské věže je vyhnán z jednoty řeči, aby tím více byl mučen touhou po řeči rajské, která se rozléhá po všech nebeských kůrech, strhujíc naše kroky i tlukot našeho srdce do svého rytmu. Vyhnal se člověk z jednoty řeči, ale byla mu ponechána vše sjednocující řeč lásky, aby se jí poddával, aby jí v sobě živil, aby se jí živil a jí zpíval chválu a díkuvzdání. Aby jí toužil po jednotě. Aby jí nechal zpívat. Neboť je to řeč lásky, která přehlušuje praskot hromu a vítězná vychází ze souboje s hukotem moře i s potopou. Však němý je člověk, který zapomněl mluvit tímto jazykem...

Nebude míru v člověku samotném, jako není odpočinku pro Krysaře Temnot, na jehož pozev se člověk otáčí. A ejhle, obzor je volný, ani jediný stínek se nerýsuje v modři, základy proslulé stavby jsou vymlety časem z jeho paměti, třebaže stojí stále ve všeobsahující, všeschraňující a všezapomínající paměti Boží. Babylon leží v troskách a na jeho zříceninách si pohrávají všechny zvony větru, Ninive je vyvráceno pýchou a stejně vyvrácena je Sodoma a Gomorrha, města živená neřestí a hříchem, zašel Tyr, Sidon a Karthago, jejichž slávu založilo zlato a obchod a která prosytila kolem sebe všecken vzduch zlatým prachem, aby jednoho dne jako plamen rozežral plíce a zalkl jejich obyvatelstvo, avšak hlas Krysaře Temnot zní dále po všech městech, jež vystavěl člověk. Nezná únavy a odpočinku, svůdněji a svůdněji, jistěji a jistěji rozsévá svou píseň nad zeměmi a městy, a tak namlouvá člověku jeho moc a velikost. To všechno je tvé, říká a ukazuje vesmír a zemi, jsi pánem a králem všeho, jsi Nejvyšší Bytostí, již se všechno bude klanět. A tak po věky buduje své dílo, na němž robotí lidská duše. Jen několik pocestných třesoucích se v sněhu a blátě lká nad počínající se zkázou dnešních Babylonů.

Pozdravena buď, Spravedlnosti, která víš o místě pro každou věc a která každý čin odměňuješ po zásluze, pozdravena buď, Spravedlnosti, která soudíš po svém zákonu, a pozdravena buď, Spravedlnosti, která jsi nanejvýš milosrdná!...

František Lazecký – Zmatení jazyků

Překlad textu na náhrobní desce v boční lodi budišovského kostela

Bouřlivé vlny Dunaje vyrvaly 22. června 1816 rytíře Jáchyma Barattu, zoufalé matce nadějného syna v 17. roce jeho věku, milujícího bratra a upřímného, trpícího přítele.

K vytesanému nápisu sdělují, že jsou v něm pravděpodobně dvě chyby. Jednak ve slově „hoffnungsvoll“ chybí n před g a ve slově „leiderten“ by mělo být buď místo t písmeno d, aby to mělo význam českého „trpícího“. Možná také, že v tomto slově jsou písmena d a t přehozena a slovo by mělo mít tvar „leitenden“ což ve volném překladu by mohlo znamenat vedoucího nebo velkého, a tedy závěr věty by byl ...upřímného a velkého přítele.

přeložil Ing. Jan Zejda, CSc

Setkání

Fotografie Karel Pavlíček

Z PŘÍRODY

Dřevomorka domácí

Dřevomorka domácí – *Serpula lacrimans* – je velmi nebezpečná dřevokazná houba způsobující ročně stamilionové škody na majetku. Napadá opracované dřevo v budovách, stavbách, chatách, rodinných domech a vůbec různé dřevěné konstrukce, jako jsou kůlny a další stavby a přístřešky. Nejlépe se jí daří ve vlhkých nevětraných prostorách s teplotami kolem 20 °C. Do sklepů a prostor, ve kterých máme problémy s vlhkostí, nedávejme nic dřevěného. Je třeba mít v pořádku střešní krytinu a okapy, ale také suché sklepní prostory. Pokud máme dřevé okapy, voda se při deštích dostává do půdy, prosakuje do základů domu a dostává se tak do sklepních i bytových prostor. Nelépe je, když v takovém sklepě neuskładňujeme žádné dřevo, podlaha je kamenná a regály kovové. Při dlouhotrvajících deštích je dobré zkontrolovat, jestli nám neteče do půdních prostor a sklepa.

Pokud se nám dřevomorka dostane do domu, je nutné okamžitě prostory vysušit a napadené dřevo odstranit. Dřevo infikované dřevomorkou je hnědé až tmavohnědé, měkké a v konečné fázi kostkovitě rozpraskává. Takové dřevo již má narušenou nosnost a mohlo by dojít ke zřícení konstrukce. Jestli máme problémy s odstraněním vlhkosti, je lépe dřevo již nepoužít, a pokud to jinak nejde, musíme je před instalací ošetřit některým fungicidním prostředkem.

Dřevomorka domácí tvoří zcela rozlité plodnice, které jsou zpočátku 5–10 cm velké, postupně se rozrůstají a mohou být až skoro metr veliké. Napřed se vytváří okrouhlé, bílé a zcela sterilní útvary, na nichž později uprostřed narůstá fertilní (plodná) část, která je zbarvena oranžově, ve stáří rezavooranžově až tmavohnědě, je žilnatá a různě zprohýbaná. Plodnice jsou jednoleté a produkují rezavě hnědý výtrusný prach. Výtrusy jsou velmi malé, jen 9–12 µm dlouhé a 4–6 µm (mikrometrů) široké a jedna plodnice jich vyprodukuje několik milionů; ty pak roznáší průvan a vzdušné proudy po celém okolí až na kilometry daleko. Proto je nutné plodnice i s napadeným dřevem spálit nebo zakopat, aby se omezilo rozšiřování dřevomorky na minimum.

Roste od nížin až do hor na opracovaném dřevě jehličnanů i listnáčů. Šíří se nejen výtrusy, ale také podhoubím. Plodnice často nacházíme nejen na napadeném dřevě, ale i na zdivu a betonu i několik metrů od dřeva, ve kterém houba žije. Mycelium dokáže prorůst i spárami mezi cihlami, a tak se dostat do vedlejší místnosti, nebo proroste mezi prasklinami v betonové podlaze. Proto je potřeba prohledat důkladně okolí výskytu, odstavit nábytek, regály a vše, za čím by se zdroj nákazy a plodnice mohly nacházet. Nezřídka bývá ložisko napadení v zemi v zahrabaném zapomenutém trámu či prknu. Našel jsem plodnice dřevomorky i v hromadě uhlí a pod linoleem. Přítomnost dřevomorky nám někdy také prozradí napadaná vrstva rezavohnědého výtrusného prachu a přítomnost zprvu šedých, pak černých myceliových provazců o průměru 1–3 mm a také přítomnost špinavě bílých sterilních blanitých povlaků (jde o tak zvané syrociium). Ve volné přírodě dřevomorku domácí nenajdeme.

Na ošetření dřeva používáme nejčastěji fungicidní přípravek Lignofix – E profi. Dostaneme ho koupit ve větších drogeriích nebo v síti prodejen Stavoartik a Stavebniny

v několika variantách, v zelené a hnědé modifikaci, některé z nich fungují i proti hmyzu a ohni.

Na závěr ještě připomínám, co je potřeba udělat v případě, že se nám v domě, chatě nebo jiném objektu objeví dřevomorka: prostor dokonale vysušit, odizolovat dobře základy, zajistit dostatečné větrání a nejlépe nepoužít již v napadeném prostoru žádné dřevo a pokud to jinak nejde, **všechno** staré vyhodit a nová prkna, desky či trámy 2× ošetřit některým fungicidem. Je možné použít i další přípravky proti houbám, jako například Boronit nebo Bochemit OB. Na každém balení je uvedeno, jak správně přípravek používat a jaké bezpečnostní předpisy dodržovat. Pozdě na podzim roste v lese na tlejících jehličnatých (především smrkových) pařezech a padlých kmenech její blízká příbuzná dřevomorka lesní – *Serpula himantioides*.

Alois Vágner

Zahradníkův rok

V minulém dílu povídání o rostlinách jsme si představili velice zajímavou a různorodou skupinu vřesovištních rostlin.

Dnes bychom toto vyprávění ukončili představením si asi nejznámějších z této skupiny, a to azalek a pěšníků.

Azalky jsou velmi různorodou skupinou vřesovištních rostlin. U široké veřejnosti jsou velmi oblíbené, zejména pro jejich květy a kvetení.

Rozdělují se do mnoha skupin podle různých kritérií. Pro nás je asi nejdůležitější členění na tzv. japonské azalky. Jsou stále zelené, neopadavé, většinou nižšího vzrůstu s drobnějšími květy kvetoucími po celém obvodu rostliny. Jejich výška se pohybuje v rozmezí kolem 1–1,5 metru, často však jenom kolem půl metru. Do šířky se rozrůstají až do 1 m.

Mají většinou drobné neopadavé nebo jen částečně opadavé lístky. Ty v období od dubna zcela pokryje množství menších i větších trubkovitých květů v barvách od bílé přes růžové odstíny až po červené, tmavočervené. Nezřídka mohou být i jemně dvoubarevné. Existuje velká spousta různých barev a barevných odstínů. Zahradníci šlechtitelé této skupině opravdu věnovali velkou pozornost. Čeští šlechtitelé jsou v této oblasti ve světě proslaveni.

Po odkvětu pěkně zazelenají, listy mají svěže zelenou barvu, která vydrží celý rok. Na zimu jsou náročné, mnohé z nich namrzají. To je daň za jejich nádherné kvetení. Mnoho českých kultivarů je však odolných i v našich klimatických podmínkách. Každopádně potřebují chráněné stanoviště, polostinné, s kyselou půdou. Před výsadbou je vysazujeme do rašeliny, nebo rašelinu smícháme s trochou původní zeminy. Nesázíme na jih, na východní stranu. Vadí jim vycházející slunce v zimních měsících.

Další neméně zajímavou skupinou jsou tzv. Knapp hill azalky, známe je jako velkokvěté azalky. Na rozdíl od předešlých opadávají, jsou nepoměrně vzrůstnější. Co mají stejné je, že se sázejí do rašeliny, potřebují kyselou půdu. Na zimní teploty jsou nenáročné, spolehlivě vydrží přes zimu.

Mají velké trubkovité květy, které vytvářejí shluky nebo skupiny, často jakoby koule. Jindy mohou být květy méně nahlučené. Barevná škála je opět široká. U těchto se setkáváme s ohnivými barvami oranžové, červené, zlatožluté, žluté. Květy mohou být i bílé, často jsou dvoubarevné, s okem, a co je u nich velmi cenné a proč jsou taky nenahraditelné je to, že květy mnoha druhů intenzivně voní.

Listy na zimu opadají, výhodou naopak je, že je právě proto můžeme vysazovat i na plné slunce a krásně nám pokvetou.

Myslíme si, že velká variabilita druhů, vzrůstu a barev dává těmto rostlinám široké možnosti použití v zahradách, vřesovištích i na veřejných prostorách.

Když se řekne pěnišník, mnoho z nás neví, nebo jenom tuší, že se jedná o jednu z nejoblíbenějších, nejznámějších dřevin – rododendronů. Pěnišník je název český, botanický.

Rododendrony jsou rostliny stále zelené, neopadavé.

Tato různorodá skupina se dělí na druhy skalkové – drobnokvěté, s nízkým vzrůstem kolem 1 m, spíše širším než vyšším. Kvetou od května v barvách od bílé, nažloutlé, růžové, po modré až modrofialové.

Další velkou skupinou jsou druhy a kultivary velkokvěté. Nižšího vzrůstu jsou druhy skupiny repens, dorůstající kolem jednoho metru a široké přes metr. Mají převážně velké červené trubkovité květy.

Skupiny velkokvětých druhů zahrnuje i skupina Rh. yakushmanum – se silně plstnatými listy na rubu a velkými květy různých barev. Tato skupina se vyznačuje značnou mrazuodolností. Jsou i méně vzrůstné.

Mezi mrazuodolné patří i několik zástupců skupiny grandiflorum. Hlavně je to bílý kultivar Cunningham's White. Tato skupina již v sobě zahrnuje velmi širokou barevnou škálu. Modré, fialové, červené, vínové, žluté, oranžové, lososové a růžové odrůdy s okem nás každoročně již od dubna okouzlují svou krásou. Většina jich dorůstá i větších výšek – i 2–4 m. Rostou však poměrně pomalu, takže se nemusíme bát, že nám přerostou „přes hlavu.“

Protože jsou pěnišníky stálezelené, vysazujeme je na chráněné stanoviště, přistíněné, přiměřeně vlhké, ne však přemokřené. Po odkvětu je dobré odkvetlé květy vylamovat, můžeme je také přihnojit hnojivem na to určeným. Je jich celá škála. Důležité je, abychom je neokopávali, protože mají mělké kořeny a mohli bychom je poškodit. To samé platí i o azalkách. Časem, až kořeny přerostou místo, kam jsme umístili rašelinu, musíme ji doplnit. Opatrně odhrneme zeminu v okolí kořenů a nasypeme tam rašelinu. Jak poznáme, že kořeny již přerostly do okolní země? Listy rododendronů začnou žloutnout, kvetou méně a jsou celkově nehezké. Někdy stačí, když je přihnojíme. Pokud ani toto nepomůže, musíme přidat rašelinu.

O širokém použití pěnišníků snad ani nemá význam se dál rozšiřovat. Tak široká škála rostlin najde uplatnění snad všude. Proč rostou krásné pěnišníky na plném slunci v parku v Průhoncích? Toto je výjimka potvrzující pravidlo. Možnosti jsou nekonečné.

Z nemocí a chorob vyskytujících se na těchto rostlinách musíme vzpomenout na lalokonosce rýhovaného, jehož larva v zemi požírá kořínky a na rostlině se to projeví tak,

že vrcholové listy vadnou, sklopí se, stáčeji se do ruličky. Často již bývá pozdě na účinnou ochranu. Pokud to zjistíme včas, měli bychom napadenou rostlinu ošetřit chemickým postřikem – záhlvkou. Napadení lalokonoscem se často pozná na listech, které mají po okrajích vykousaná nepravidelná místa.

Dalším škodlivým jevem na pěnišníkách je choroba zvaná fytoftorové vadnutí, která způsobuje nevratný úhyn napadených rostlin. Rostliny zpočátku vadnou, až úplně usychají. Ochrana prakticky není možná, je nutná úplná likvidace napadené rostliny spálením, a také jejich zbytků. Do rašeliny, ve které rostla taková rostlina, není vhodné rododendron znovu vysazovat.

Pokud byste některý z těchto projevů na vašich rododendronech zjistili, obraťte se na prodejce, u kterého jste rododendron pořídili, aby vám poradil další postup. Jenom tak můžeme všichni společně trochu omezit výskyt chorob u těchto pozoruhodných dřevin. Nebojme se je dál sázet, vždyť bychom se přece nechtěli připravit o jejich nenahraditelnou krásu.

Mnoho úspěchů přeji Molnárovi

POČASÍ

Měsíční úhrn srážek

březen	43,8 mm
duben	35,0 mm
květen	45,0 mm

SPORT

Svobodu pro olympiádu

Nebojte se, nemáme v úmyslu zpochybňovat politický systém v Číně.

Chceme se spíše podělit se všemi Budišováky o radost, že Petr Svoboda (viz BZ č. 3/2002) dne 12. června na Zlaté třetě v Ostravě splnil limit pro účast na hrách her v běhu na 110 m př. a bude tam! Jeho výkon (13,48 s – vyrovnaný český rekord) sice trochu zanikl v oslavách světového rekordu Dayrona Roblese z Kuby (12,87), ale povedlo se. Přejeme co největší úspěch!

Letošní jaro se vyvedlo...

Když budišovští fotbalisté přivezli z Měřína tři body (vítězství 3:0), jednalo se pro ty, kteří viděli měřínské na podzim v Budišově, o překvapení. Že to nebyl ojedinělý výsledek, to dokázala další utkání bez porážky, která vynesla mužstvo Budišova na první místo I.B. Kde hledat příčiny? Vedle kvalitní zimní přípravy pomohl mužstvu příchod nových hráčů, odchovanců, a dobré výsledky dorostenců umožnily, v průběhu hry, je zařazovat do kádru dospělých. Tyto změny mužstvo stmelily a posilnily je především po psychické stránce, což se ukázalo při utkání s mužstvem z Rapotic. Po prvním poločase jsme prohrávali 0:2 a nutno dodat, že zaslouženě. V druhém poločase rychle vstřelená branka rapotické položila a ti i přes velkou snahu nakonec prohráli v poměru 3:2. Tím, že naše mužstvo zvrátilo prakticky prohraný zápas, dokázalo, že mu první místo v tabulce právem náleží.

Stojící zleva: M. Vávra (masér), O. Doležal, K. Houzar, M. Koš, D. Kašpar, L. Švec,
R. Vašíček, K. Průša (as. trenéra), J. Cabejšek (trenér)
Sedící: V. Večeřa, P. Dostál, I. Nováček, M. Mejzlík, K. Nováček, T. Langr, T. Nováček,
M. Holubář
Dole: J. Piňos, O. Syrový

Jarní výsledky:

Měřín–Budišov 0:3, Budišov–Rychnov nad Kněžnou 4:1, Mohelno–Budišov 1:3,
Budišov–Jakubov 2:1, Bedřichov–Budišov 0:0, Budišov–Rapotice 3:2, Hrotovice–
Budišov 1:1, Budišov–Telč 4:0, Rudíkov–Budišov 1:2, Rokytnice–Budišov 0:4,
Budišov–Luka nad Jihlavou 1:0 (po urputném boji), Vrchovina B – Budišov 1:4.

Naši borci tímto postoupili do I.A třídy již před posledním kolem. K vynikajícímu výsledku nelze než jim blahopřát.

Nesmíme zapomenout ani na dorost

Nástupci dospělých nezůstávají pozadu, někteří z nich stejně již mužstvo dospělých doplňovali. Sezóna dorostu byla také velmi úspěšná a k postupu jim v posledních dvou kolech stačilo získat jeden bod.

Stojící zleva: P. Piňos (trenér), D. Klíma, K. Cabejšek, D. Věžník, J. Piňos, P. Kočí,
J. Sedláček, J. Starý, F. Turek (as. trenéra)
Klečící: V. Beránek, J. Syrový, R. Šafařík, I. Nováček, M. Holubář, T. Hort, F. Turek ml.
Chybí T. Nováček, R. Zeman

Jarní výsledky dorostu:

Budišov–Vladislav 3:1, Mohelno–Budišov 1:1, Budišov–Jakubov 6:1, Kralice–
Budišov 2:1, Budišov–Rapotice 9:0, Příbyslavice–Budišov 1:1, Výčapy–Budišov 2:2,
Budišov–Trnava 4:1, Stařeč–Budišov 1:1, Dukovany–Budišov 1:14, Budišov–
Hartvíkovice 3:0, Čáslavice–Budišov 2:2.

Poslední bod potřebovali mladí fotbalisté k postupu. Ten v Čáslavicích vybojovali, takže jsou v I.B třídě a také jim patří blahopřání.

Karel Pavlíček a webové stránky dorostu www.fotbalbudisov.wbs.cz

Z REDAKČNÍ POŠTY

Vážený pane Smrčku, Zdeňku, magistře!

Se zájmem jsem si přečetl Váš článek ve zpravodaji č. 1/2008 s tím, že si rozšířím své znalosti ze života českého génia Járy Cimrmana.

Mohu však pouze konstatovat, že jste k dané tématice přistoupil velice povrchně, až diletantsky. A já se ptám: „Jak můžete takovým způsobem klamat budišovské čtenáře a měnit dějiny?“

Pomineme-li to, že Cimrman neměl brambory vůbec rád a Krasava byla vyšlechtěna ve šlechtitelské stanici Sativa Keřkov a povolena Státní odrůdovou komisí až pro roky 1940–1981, ale to, jak jste amatérsky a nevědecky zasáhl do chronologie života Járy Cimrmana, je opravdu zarážející. Jistě, správně zmiňujete pouze směšnou Cimrmanovu chůzi a jeho 90cm krok. To je však jediné, kde máte pravdu.

Pro vysvětlení: Cimrmanova chůze souvisí s jeho dentistickou praxí, kdy se svým zubařským trakařem, na kterém byla umístěna jeho slavná zubní vrtačka M6, objel všechna nádraží a vechtrovny na železniční dráze v CK Rakousko-Uhersku, která v té době měřila 6260 km, a spravoval železničním zaměstnancům zuby. Rozteč pražců tehdy činila 90 cm přesně.

1. září 1908 však zapomněl na změnu letního času na zimní, a tak se svým zubařským trakařem, jehož kolo, které zakoupil ve Vídni, umožňovalo jízdu po jedné koleji, dostal před rychlík Praha–České Budějovice, a u stanice Středoplky vykolejil. Strávil pak celou zimu u místního vechtra Hájka, kde napsal svoji divadelní hru „Švestka“.

Ptáme se tedy: „Byl vůbec Jára Cimrman v Budišově?“

Jára Cimrman v Budišově byl. Souvisí to právě s jeho dentistickou praxí, projel celou železniční síť. Cimrman se objevil v Budišově se svým zubařským trakařem 29. 6. 1908, aby vyspravil zuby místním železničářům, ale i obyvatelům Budišova. Večer pak trávil v místním hostinci, kde za pivo předváděl své živé obrazy (známé ze hry „Dobytí severního pólu“). Za večer takových obrazů vymyslel šest i pět (jedno pivo, jeden obraz). Mezitím vyprávěl své zážitky z návštěvy Grónska, kde se seznamoval s životem místních obyvatel žijících na drsném severu.

Kdy Jára Cimrman Budišov opustil, se neví, ale bylo to přesně ve 14:08 hod. mezi 2.–5. červencem 1908. Na rozloučenou za přítomnosti faráře Augustina Nezvala, nadučitele Jana Tvarůžka a budišovských občanů vytvořil na polích u Pyšeláku monumentální živý obraz „Jára Cimrman věští skvělou budoucnost Budišovu a okolí celounijního významu“. Tento živý obraz se jako jediný dochoval na fotografii (pořízené objektivem Extra Rapid Aplant 1:7,7, Fokus 135 mm – Singlo) neznámého autora, nalezené v muzeu „Peří“ v Liptákově.

Můžete s tím nesouhlasit, můžete protestovat, ale to je tak jediné, co můžete proti tomu dělat.

Závěrem Vás pane Smrčku, Zdeňku, magistře vyzývám, abyste se věnoval práci jakékoliv, ale jiné. Děkuji.

Váš Ladislav Stroupežnický, možná příbuzný českého dramatika

V Budišově 2.–5. července 1908 ve 14.08 hod.

„Jára Cimrman věští skvělou budoucnost Budišovu a okolí celounijního významu.“

OPRAVA A OMLUVA

V příloze Budišovského zpravodaje 1/2008 došlo k několika nemilým chybám. Pan Bradáč se jmenoval Ludvík a ne František, jak jsme uvedli. Chybný byl i letopočet jeho úmrtí, zemřel v roce 1980. Dcera pana Bradáče, která vzpomínky svého otce zapůjčila, má příjmení Pětníková a ne Pětníčková. Touto cestou se všem, především rodině Ludvíka Bradáče, omlouváme.

Již deset let...

vychází Budišovský zpravodaj. Jaký je? Z toho, co jsem zaslechl, je cítit určitá rozporuplnost. Od známého jsem se dozvěděl, že jsou tam samé „cancy“, mladá dívka prohlásila, že se píše jen o kostele, a to mladé nezajímá (bohužel je nezajímá ani přispívat do zpravodaje), živnostník nemá čas jej číst, někteří jej nekupují vůbec a na druhé straně jsou čtenáři, kteří netrpělivě očekávají každé nové číslo. Zůstává tak na čtenářích, aby si sami udělali, na základě již bezmála čtyřiceti vydaných čísel, svůj obrázek. Pro redakci může být útěchou, že 400 prodaných výtisků každého čísla svědčí o tom, že zpravodaj o něčem je – a to je dobře.

Touto cestou bychom chtěli poděkovat všem stálým přispěvatelům, kteří tvoří základ jednotlivých čísel, i přispěvatelům náhodným, a cennými jsou pro nás (a věřím, že nejenom pro nás) příspěvky, jejichž autoři již mezi námi nejsou. Poděkování patří i panu starostovi a Zastupitelstvu městyse Budišov, který zpravodaj významně dotuje.

Co popřát do budoucna? – především dost sil redakci při tvorbě dalších čísel Budišovského zpravodaje, čtenářům, aby jim zpravodaj přinášel radost, a v neposlední řadě městyši Budišov, aby zůstal i nadále jeho štedrým vydavatelem.

*Za redakci Budišovského zpravodaje
Karel Pavlíček*

OBSAH

<i>Budišovský vítr</i>	1
ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE	5
Usnesení z jednání zastupitelstva Městyse Budišov ze dne 29. 4. 2008	5
Výměna občanských průkazů	5
Příprava městyse Budišov na stavbu splaškové kanalizace	6
Další zprávy z rady a zastupitelstva	7
ZPRÁVY	8
Divadlo Járy Pokojského	8
Ocenění Budišova za Czech POINT	8
Návštěva Františka Baratty v Budišově	9
Sběrový den	11
Slet čarodějnic	11
Den muzeí	13
NaBuKo	13
Historický úspěch budišovských skautek	15
Boží tělo	16
Z HISTORIE	17
Povýšení Budišova na městečko	17
Znak rodu Paarů	18
Czeplův pomníček u Sedlece	22
Dvořákův a Vrbův mlýn	24
Plakát na divadelní hru Hrátky s čertem	25
Z BUDIŠOVA A OKOLÍ	27
Den otevřených dveří	27
Jazykový vokýnko	38
Lužice u Hodonína	39
Oblastní charita se představuje	44
O církvích, vírách a vyznáních III	50
Stále ještě komunismus v nás	53
Laik žasne aneb Občas se musím štípnout	54
<i>Zmatení jazyků</i>	57
Překlad textu na náhrobní desce v boční lodi budišovského kostela	59
Setkání	60
Z PŘÍRODY	61
Dřevomorka domácí	61
Zahradníkův rok	62
POČASÍ	64
Měsíční úhrn srážek	64
SPORT	64
Svobodu pro olympiádu	64
Letošní jaro se vyvedlo...	65
<i>Jarní výsledky</i>	65
<i>Nesmíme zapomenout ani na dorost</i>	66
<i>Jarní výsledky dorostu</i>	66

Z REDAKČNÍ POŠTY

Vážený pane Smrčku, Zdeňku, magistře!

OPRAVA A OMLUVA

Již deset let...

67

67

69

69

PŘÍLOHA 1/2008: ROZTOČENÁ VĚŽ BUDIŠOVSKÁ

